

A9-0151/2024

22.3.2024

*****I**

PRANEŠIMAS

dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria siekiant patobulinti Sąjungos elektros energijos rinkos modelį iš dalies keičiamos direktyvos (ES) 2018/2001 ir (ES) 2019/944 (COM(2023)0148 – C9-0049/2023 – 2023/0077(COD))

Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komitetas

Pranešėjas: Nicolás González Casares

Procedūrų sutartiniai ženklai

- * Konsultavimosi procedūra
- *** Pritarimo procedūra
- ***I Įprasta teisėkūros procedūra (pirmasis svarstymas)
- ***II Įprasta teisėkūros procedūra (antrasis svarstymas)
- ***III Įprasta teisėkūros procedūra (trečiasis svarstymas)

(Procedūra pasirenkama atsižvelgiant į teisės akto projekte pasiūlytą teisinį pagrindą.)

Teisės akto projekto pakeitimai

Parlamento pakeitimai, išdėstomi dviejuose stulpeliuose

Išbrauktos teksto dalys žymimos *pusjuodžiu kursyvu* kairiajame stulpelyje. Pakeitimai žymimi *pusjuodžiu kursyvu* abiejuose stulpeliuose. Naujas tekstas žymimas *pusjuodžiu kursyvu* dešiniajame stulpelyje.

Kiekvieno pakeitimo antraštės pirmoje ir antroje eilutėse nurodoma atitinkama svarstomo teisės akto projekto dalis. Jei pakeitimas susijęs su esamu teisės aktu, kurį siekiama pakeisti teisės akto projektu, antraštėje pridedamos trečia ir ketvirta eilutės, kuriose atitinkamai nurodomas esamas teisės aktas ir keičiama šio teisės akto dalis.

Parlamento pakeitimai, pateikiami konsoliduoto teksto forma

Naujos teksto dalys žymimos *pusjuodžiu kursyvu*. Išbrauktos teksto dalys nurodomos simboliu „■“ arba perbraukiamos. Pakeistos teksto dalys nurodomos naują tekstą pažymint *pusjuodžiu kursyvu*, o ankstesnį nereikalingą tekstą išbraukiant arba perbraukiant. Nežymimi tik grynai techninio pobūdžio pakeitimai, kuriuos daro tarnybos, siekdamas parengti galutinį tekstą.

TURINYS

	Psl.
EUROPOS PARLAMENTO TEISĖKŪROS REZOLIUCIJOS PROJEKTAS	5
PRIEDAS. SUBJEKTAI AR ASMENYS, IŠ KURIŲ NUOMONĖS REFERENTĖ GAVO INFORMACIJOS	69
EKONOMIKOS IR PINIGŲ POLITIKOS KOMITETO NUOMONĖ	71
BIUDŽETO KOMITETO LAIŠKAS.....	91
VIDAUS RINKOS IR VARTOTOJŲ APSAUGOS KOMITETO LAIŠKAS	95
ATSAKINGO KOMITETO PROCEDŪRA	100
GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS ATSAKINGAME KOMITETE	101

EUROPOS PARLAMENTO TEISĖKŪROS REZOLIUCIJOS PROJEKTAS

dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria siekiant patobulinti Sąjungos elektros energijos rinkos modelį iš dalies keičiamos direktyvos (ES) 2018/2001 ir (ES) 2019/944
(COM(2023)0148 – C9-0049/2023 – 2023/0077(COD))

(Įprasta teisėkūros procedūra: pirmasis svarstymas)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Komisijos pasiūlymą Europos Parlamentui ir Tarybai (COM(2023)0148),
 - atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 294 straipsnio 2 dalį ir 194 straipsnio 2 dalį, pagal kurias Komisija pateikė pasiūlymą Parlamentui (C9-0049/2023),
 - atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 294 straipsnio 3 dalį,
 - atsižvelgdamas į 2023 m. birželio 14 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹,
 - atsižvelgdamas į 2023 m. liepos 5 d. Regionų komiteto nuomonę²,
 - atsižvelgdamas į preliminarų susitarimą, kurį atsakingas komitetas patvirtino pagal Darbo tvarkos taisyklių 74 straipsnio 4 dalį, ir 2023 m. gruodžio 22 d. laišku Tarybos atstovo priimtą įsipareigojimą pritarti Parlamento pozicijai pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 294 straipsnio 4 dalį,
 - atsižvelgdamas į Pirmininkų sueigos 2024 m. vasario 21 d. sprendimą leisti Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komitetui išskaidyti teisėkūros procedūrą ir pateikti du atskirus konsoliduotus tekstus svarstyti plenariniame posėdyje,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 59 straipsnį,
 - atsižvelgdamas į Ekonomikos ir pinigų politikos komiteto nuomonę,
 - atsižvelgdamas į Biudžeto komiteto ir Vidaus rinkos ir vartotojų apsaugos komiteto laiškus,
 - atsižvelgdamas į Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komiteto pranešimą (A9-0151/2024),
1. priima per pirmąjį svarstymą toliau pateiktą poziciją;
 2. ragina Komisiją dar kartą perduoti klausimą svarstyti Parlamentui, jei ji savo pasiūlymą

¹ OL C 293, 2023 8 18, p. 112.

² OL C, C/2023/253, 2023 10 26, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/253/oj>.

pakeičia nauju tekstu, jį keičia iš esmės arba ketina jį keisti iš esmės;

3. paveda Pirmininkei perduoti Parlamento poziciją Tarybai, Komisijai ir nacionaliniams parlamentams.

Pakeitimas 1

EUROPOS PARLAMENTO PAKEITIMAI*

Komisijos pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

(ES) 2024/...

... m. ... d.

kuria siekiant patobulinti Sąjungos elektros energijos rinkos modelį iš dalies keičiamos
█ direktyvos (ES) 2018/2001 ir (ES) 2019/944

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,
atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 194 straipsnio 2 dalį,
atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,
teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,
atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę³,
atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę⁴,
laikydami įprastos teisėkūros procedūros⁵,

* Pakeitimai: naujos arba iš dalies pakeistos teksto dalys žymimos pusjuodžiu kursyvu; o išbrauktas tekstas nurodomas simboliu █.

³ OL C 293, 2023 8 18, p. 112.

⁴ OL C, C/2023/253, 2023 10 26, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/253/oj>.

⁵ ... m. ... d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame

kadangi:

- (1) nuo 2021 m. rugsėjo mėn. elektros energijos rinkose pastebimos labai didelės kainos ir kainų nepastovumas. Kaip nurodyta 2022 m. balandžio mėn. Europos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros (ACER) atliktame galutiniame ES didmeninės elektros energijos rinkos modelio vertinime, tokia padėtis iš esmės susidarė dėl didelės dujų, kurios naudojamos elektros energijai gaminti, kainos;
- (2) Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą, kuri yra Energijos bendrijos sutarties⁶ susitariančioji šalis, eskalacija ir susijusios nuo 2022 m. vasario mėn. taikomos tarptautinės sankcijos *sukėlė dujų krizę*, sutrikdė pasaulines energijos rinkas, paaštrino didelių dujų kainų problemą ir padarė didelį šalutinį poveikį elektros energijos kainoms. Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą taip pat įnešė netikrumo dėl kitų prekių, pavyzdžiui, akmens anglių ir žalios naftos, kurios naudojamos elektros energijos gamybos įrenginiuose, tiekimo. Dėl to dar padidėjo elektros energijos kainų nepastovumas. *Sumažėjus kelių branduolinių reaktorių prieinamumui ir dėl mažos hidroenergijos gamybos apimties elektros energijos kainos dar labiau padidėjo;*

⁶ leidinyje) ir ... m. ... d. Tarybos sprendimas.
OL L 198, 2006 7 22, p. 18.

- (3) reaguodama į tokią padėtį, *Komisija 2021 m. spalio mėn. komunikate „Augančių energijos kainų **problemos sprendimas: veiksmy ir paramos priemoniy rinkinys**“* pasiūlė priemoniy rinkinj, kuriuo Sąjunga ir jos valstybės narės gali naudotis spręsdamos tiesioginio dideliy energijos kainy poveikio namy *ūkiy vartotojams* ir įmonėms problemą, įskaitant pajamų rėmimą, mokesčių lengvatas, *energijos* taupymo ir kaupimo priemones, ■ ir padidintų atsparumą būsimiems kainy sukrėtimams. Komisija 2022 m. kovo 8 d. komunikate „REPowerEU“: bendri Europos veiksmai įperkamesnei energijai bei saugesnei ir tvaresnei energetikai užtikrinti“ nurodė įvairiy papildomų priemoniy, kuriy paskirtis – stiprinti priemoniy rinkinj ir reaguoti į kylančias energijos kainas. 2022 m. kovo 23 d. Komisija taip pat nustatė laikiną valstybės pagalbos teikimo tvarką, kad būtų leista teikti tam tikras subsidijas, skirtas dideliy energijos kainy poveikiui sušvelninti;

- (4) 2022 m. gegužės 18 d. komunikate dėl plano „REPowerEU“ Komisija nustatė papildomas priemones, orientuojamas į energijos taupymą, energijos tiekimo įvairinimą, *didėsio energijos vartojimo efektyvumo tikslą* ir spartesnę atsinaujinančiųjų išteklių energijos plėtrą, siekiant sumažinti Sąjungos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro, įskaitant pasiūlymą Sąjungos 2030 m. atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslą padidinti iki 45 %. Be to, 2022 m. gegužės 18 d. Komisijos komunikate „Veiksmų kryptis – intervencijos į energijos rinką trumpuoju laikotarpiu ir elektros energijos rinkos modelio tobulinimas ilguoju laikotarpiu“, buvo nustatytos ne tik papildomos trumpalaikės priemonės didelių energijos kainų problemai spręsti, bet ir sritys, kuriose būtų galima tobulinti elektros energijos rinkos modelį, taip pat paskelbtas ketinimas įvertinti tas sritis siekiant pakeisti teisės aktų sistemą;

- (5) siekdama skubiai spręsti energijos kainų krizės problemą ir saugumo problemas, taip pat piliečių labai suvaldyti kainų šuolius, ***Sajunga priėmė keletą teisės aktų, įskaitant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2022/1032⁷, kuriuo buvo nustatyta griežta dujų laikymo tvarka, Tarybos reglamentą (ES) 2022/1369⁸, kuriuo buvo numatytos veiksmingos dujų ir elektros energijos poreikio mažinimo priemonės, Tarybos Reglamentą (ES) 2022/1854⁹, kuriuo buvo nustatyti kainų ribojimo režimai, kad būtų vengiama nenumatyto pelno dujų ir elektros energijos rinkose, ir Tarybos reglamentą (ES) 2022/2577¹⁰, kuriuo buvo nustatytos priemonės leidimų išdavimo atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginiams procedūroms paspartinti;***

⁷ 2022 m. birželio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/1032, kuriuo iš dalies keičiamos reglamentų (ES) 2017/1938 ir (EB) Nr. 715/2009 nuostatos, kiek tai susiję su dujų laikymu (OL L 173, 2022 6 10, p. 17).

⁸ 2022 m. rugpjūčio 5 d. Tarybos reglamentas (ES) 2022/1369 dėl koordinuotų dujų poreikio mažinimo priemonių (OL L 206, 2022 8 8, p. 1).

⁹ 2022 m. spalio 6 d. Tarybos reglamentas (ES) 2022/1854 dėl skubios intervencijos, skirtos didelėms energijos kainoms mažinti (OL L 261 I, 2022 10 7, p. 1).

¹⁰ 2022 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (ES) 2022/2577, kuriuo nustatoma atsinaujinančiųjų išteklių energetikos sprendinių diegimo spartinimo sistema (OL L 335, 2022 12 29, p. 36).

- (6) gerai integruota **energijos** rinka, grindžiama Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentu (ES) 2018/1999¹¹, Reglamentu (ES) 2019/942¹² ir Reglamentu (ES) 2019/943¹³ ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001¹⁴, Direktyva (ES) 2018/2002¹⁵ ir Direktyva 2019/944¹⁶, kurie, kartu paėmus, paprastai vadinami dokumentų rinkiniu „Švari energija visiems europiečiams“, leidžia Sąjungai **visomis aplinkybėmis** naudotis ekonominiais bendrosios energijos rinkos teikiamais privalumais, užtikrinant tiekimo saugumą ir palaikant priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo procesą, **kad būtų pasiektas Sąjungos poveikio klimatui neutralumo tikslas**. Tarpvalstybinės jungtys taip pat užtikrina saugesnę, patikimesnę ir veiksmingesnę energijos sistemų veikimą **ir didesnę atsparumą trumpalaikiams kainų sukrėtimams**;

¹¹ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo (OL L 328, 2018 12 21, p. 1).

¹² 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/942, kuriuo įsteigiama Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (OL L 158, 2019 6 14, p. 22).

¹³ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos (OL L 158, 2019 6 14, p. 54).

¹⁴ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 82).

¹⁵ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2002, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo (OL L 328, 2018 12 21, p. 210).

¹⁶ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių (OL L 158, 2019 6 14, p. 125).

(7) *stiprinant energijos vidaus rinką ir siekiant klimato bei energetikos pertvarkos tikslų reikia iš esmės atnaujinti Sąjungos elektros energijos tinklą, kad jis galėtų priimti gerokai didesnius atsinaujinančiųjų išteklių pajėgumus, į kuriuos įeina priklausomai nuo meteorologinių sąlygų kintantys pagamintos energijos kiekiai, ir keisti elektros energijos srauto modelius visoje Sąjungoje, taip pat atsižvelgti į naujus poreikius, susijusius su, pvz., elektrinėmis transporto priemonėmis ir šilumos siurbliais. Tiek vidaus, tiek tarpvalstybinės investicijos į tinklus yra labai svarbios tinkamam elektros energijos vidaus rinkos veikimui, įskaitant tiekimo saugumą. Tai yra būtina norint integruoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir paklauską tokiomis aplinkybėmis, kai šie du dalykai yra labiau nutolę vienas nuo kito nei kada nors anksčiau, ir galiausiai norint pasiekti Sąjungos klimato ir energetikos tikslus. Todėl bet kokia Sąjungos elektros energijos rinkos reforma turėtų būti prisidedama prie labiau integruoto Sąjungos elektros energijos tinklo, siekiant užtikrinti, kad kiekviena valstybė narė pasiektų elektros energijos tinklų sujungimo mastą pagal Reglamento (ES) 2018/1999 4 straipsnio d punkto 1 papunktyje nustatytą tikslą iki 2030 m. užtikrinti bent 15 % elektros energijos tinklų sujungimą, kad tie sujungimo pajėgumai būtų kuo labiau naudojami tarpvalstybinei prekybai ir kad būtų sukurtas arba atnaujintas Sąjungos elektros energijos tinklas ir jungčių infrastruktūra, pavyzdžiui, Sąjungos bendro intereso projektai, kaip nustatyta pagal Reglamentą (ES) 2022/869¹⁷. Visiems Sąjungos piliečiams ir įmonėms turėtų būti užtikrintas tinkamas junglumas, nes tai jiems gali suteikti didelių galimybių dalyvauti Sąjungos energetikos pertvarkoje ir skaitmeninėje pertvarkoje. Ypatingą dėmesį reikėtų skirti atokiausiems Europos regionams, kaip nurodyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 349 straipsnyje, kuriame pripažįstama, kad jų galimybės yra ribotos, ir numatoma galimybė jiems nustatyti konkrečias priemones;*

- (8) dabartinis elektros energijos rinkos modelis padėjo kurti naujus ir inovatyvius produktus, paslaugas ir priemones mažmeninėse elektros energijos rinkose – remiamas energijos vartojimo efektyvumas ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimas, taip pat suteikiama daugiau pasirinkimo galimybių siekiant padėti vartotojams sumažinti sąskaitas už energiją, be kita ko, naudojant mažos apimties gamybos įrenginius ir naujas reguliavimo apkrova paslaugas. Vienas svarbiausių būsimų elektros energijos rinkų ir sistemų Sąjungoje elementų turėtų būti rėmimasis energetikos sistemos skaitmenizavimo potencialu, pavyzdžiui, aktyviu vartotojų dalyvavimu, ir jo išnaudojimas. Kartu reikia gerbti vartotojų pasirinkimą ir leisti jiems gauti naudos iš siūlomų sutarčių įvairovės, ***ir apsaugoti namų ūkių vartotojus nuo aukštų kainų ištikus energetikos krizei. Energetikos sistemos integracija yra numatyta kaip visos energetikos sistemos, apimančios įvairius energijos nešiklius, infrastruktūrą ir vartojimo sektorius, planavimas ir veikimas, kuriant tvirtesnes jų sąsajas, užtikrinant jų sinergiją ir taikant jiems skaitmeninius sprendimus, siekiant teikti saugią, įperkama, patikimą ir tvarią energiją;***
- (9) energetikos krizės sąlygomis dabartinis elektros energijos rinkos modelis ***pasirodė turįs ne vieną trūkumą ir paaiškėjo, kad dėl to gali kilti nenumatytų pasekmių,*** susijusių su didelių ir nepastovių iškastinio kuro kainų poveikiu trumpojo laikotarpio elektros energijos rinkoms – dėl to namų ***ūkių vartotojai*** ir įmonės susiduria su dideliais kainų šuoliais, kurie savo ruožtu daro poveikį jų sąskaitoms už elektros energiją;

- (10) spartesnis atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir švarių lanksčių technologijų diegimas yra tvariausias ir ekonomiškai efektyviausias būdas struktūriškai mažinti iškastinio kuro paklausą elektros energijai gaminti ir sudaryti sąlygas tiesioginiam vartojimui, pasitelkiant elektrifikaciją ir energetikos sistemos integraciją. Dėl mažų veiklos sąnaudų atsinaujinančiųjų išteklių energija gali daryti teigiamą poveikį elektros energijos kainoms visoje Sąjungoje ir sumažinti ■ iškastinio kuro naudojimą;
- (11) elektros energijos rinkos modelio pakeitimais turėtų būti užtikrinama, kad didėjančio atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimo ir visos energetikos pertvarkos nauda tektų vartotojams, įskaitant pažeidžiamiausius vartotojus, ir kad jie galiausiai būtų apsaugoti nuo energetikos krizių ir kad daugiau namų **ūkių vartotojų** išvengtų energijos nepritekliaus spąstų. **Tie** pakeitimai turėtų sušvelninti didelių iškastinio kuro, visų pirma dujų, kainų poveikį elektros energijos kainoms – būtų siekiama sudaryti sąlygas namų ūkių vartotojams ir įmonėms ilgesniuoju laikotarpiu pasinaudoti įperkamos ir saugios energijos iš tvarių atsinaujinančiųjų ir mažo anglies dioksido pėdsako energijos šaltinių teikiamais privalumais, **taip pat energijos vartojimo efektyvumo sprendimais, kurie gali padėti sumažinti elektros tinklo ir elektros energijos gamybos pajėgumų plėtros poreikį, mažinant bendras energijos išlaidas;**

- (12) elektros energijos rinkos modelio *reformos tikslas – prieinamos ir konkurencingos elektros energijos kainos visiems vartotojams. Tokia elektros energijos rinkos modelio reforma* turėtų būti naudinga ne tik ■ vartotojams, bet ir Sąjungos pramonės konkurencingumui, nes palengvintų investavimą į švarias technologijas, kurių jai reikia, kad galėtų įgyvendinti savo perėjimo prie nulinio grynojo anglies dioksido pėdsako priemones. Energetikos pertvarkai Sąjungoje vykdyti turi būti pasitelkiama tvirta švarių technologijų gamybos bazė. Ta reforma bus remiamas įperkamas pramonės elektrifikavimas ir Sąjungos, kaip vienos iš pasaulinių lyderių švarios energijos technologijų mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje, pozicija;

- (13) prijungiant naujus elektros energijos gamybos ir apkrovos objektus, visų pirma atsinaujinančiųjų išteklių energijos jėgainės, neretai vėluojama. Viena iš tokio vėlavimo priežasčių yra tai, kad investuotojo pasirinktoje vietoje trūksta tinklo pajėgumų, o tai reiškia, kad, norint įrenginius prijungti prie sistemos, tinklą reikia išplėsti arba sustiprinti. Naujas reikalavimas, kad elektros energijos sistemos operatoriai – tiek perdavimo, tiek skirstymo lygmenimis – skelbtų ir atnaujintą informaciją apie jų veiklos zonose ***naujiems prijungimams galimus panaudoti*** tinklo pajėgumus, suteiktų investuotojams galimybę lengviau gauti informacijos apie sistemoje turimus tinklo pajėgumus ir taip padėtų pagreitinti sprendimų priėmimą – o tai, savo ruožtu, paspartintų reikiamą atsinaujinančiųjų išteklių energijos diegimą. ***Skirstymo sistemos operatoriai turėtų reguliariai, bent kas ketvirtį, tą informaciją atnaujinti. Nors valstybės narės turėtų galėti nuspręsti netaikyti to reikalavimo elektros energijos įmonėms, kurios aptarnauja mažiau kaip 100 000 prisijungusių vartotojų arba mažas atskiras sistemas, jos turėtų skatinti tas įmones tą informaciją sistemos naudotojams teikti kartą per metus ir turėtų skatinti skirstymo sistemos operatorių bendradarbiavimą šiuo tikslu. Sistemos operatoriai taip pat turėtų skelbti kriterijus, naudojamus turimiems tinklo pajėgumams nustatyti, pvz., dėl esamų apkrovos ir gamybos pajėgumų, prielaidas, padarytas vertinant galimą tolesnę papildomų sistemos naudotojų integraciją, atitinkamą informaciją apie galimą energijos ribojimą ir lūkesčius, susijusius su būsimais atitinkamais tinklo pokyčiais;***

- (14) be to, siekiant spręsti problemą dėl ilgai užtrunkančių atsakymų į prašymus prisijungti prie tinklo, skirstymo sistemos operatoriai sistemos naudotojams turėtų teikti aiškia ir skaidrią informaciją apie jų prisijungimo prašymų būklę ir nagrinėjimą. Skirstymo sistemos operatoriai **█** tokią informaciją turėtų pateikti per tris mėnesius nuo prašymo pateikimo *ir reguliariai, bent kas ketvirtį, ją atnaujinti;*
- (15) *vietovėse, kuriose elektros tinklai turi ribotus tinklo pajėgumus arba jų neturi visai, tinklo naudotojai, prašantys prijungimo prie elektros tinklo, turėtų galėti sudaryti negarantuojamo, lankstaus prijungimo susitarimą. Pagal tokį prijungimo susitarimą, pavyzdžiui, būtų galima atsižvelgti į energijos kaupimą arba apriboti laikotarpius, kuriais elektrinė gali įleisti elektros energiją į tinklą, arba pajėgumus, kuriuos galima eksportuoti, taip sudarant sąlygas jos daliniam prijungimui. Sistemos operatoriai turėtų siūlyti galimybę tokiose vietovėse sudaryti lankstaus prijungimo susitarimus. Reguliavimo institucijos turėtų parengti sistemas, pagal kurias sistemos operatoriai vykdytų tokius lanksčius prijungimus, užtikrinant, kad pirmenybė būtų teikiama struktūrinius sprendimus užtikrinantiems tinklo stiprinimo veiksams, prijungimo susitarimai būtų pakeičiami garantuojamo prijungimo susitarimais, kai tik parengiami tinklai, sudaromos galimybės lanksčius prijungimus naudoti kaip nuolatinį sprendimą tose vietovėse, kur tinklo stiprinimo veiksmai yra neefektyvūs, ir, kiek įmanoma, tinklo naudotojams, prašantiems prijungimo prie elektros tinklo, parodomi tikėtini apribojimo lygiai pagal lankstaus prijungimo susitarimą;*

- (16) per energetikos krizę vartotojams taikomos didmeninės energijos kainos buvo itin nepastovios ir jie turėjo ribotas galimybes dalyvauti energijos rinkoje. Todėl daug namų ūkių vartotojų patyrė **finansinių sunkumų ir negalėjo apmokėti savo sąskaitų**. Labiausiai nukentėjo pažeidžiami vartotojai ir energijos nepriteklių patiriantys vartotojai, tačiau su tokiais sunkumais susidūrė ir vidutines pajamas **gaunančių namų ūkių vartotojai**. **Didelės energijos kainos taip pat gali turėti neigiamą poveikį vartotojų sveikatai, gerovei ir bendrai gyvenimo kokybei**. Todėl svarbu sustiprinti vartotojų teises ir apsaugą, sudarant sąlygas vartotojams gauti naudos iš energetikos pertvarkos, atsieti jų sąskaitas už elektros energiją nuo trumpalaikių kainų pasikeitimų energijos rinkose ir atkurti tiekėjų ir vartotojų tarpusavio rizikos pusiausvyrą;

- (17) vartotojai turėtų turėti galimybę svarstyti įvairius pasiūlymus, kad galėtų pasirinkti sutartį pagal savo poreikius. Tačiau tiekėjai sumažino pasiūlymų skaičių, elektros energijos tiekimo fiksuota kaina sutarčių siūloma mažai, o pasirinkimo galimybės tapo ribotos. Vartotojai visada turėtų turėti galimybę pasirinkti terminuotą *iperkamos* elektros energijos tiekimo fiksuota kaina sutartį, o tiekėjai neturėtų galėti vienašališkai keisti sutarties sąlygų *arba nutraukti sutarties* iki jos galiojimo pabaigos. *Vis dėlto dinaminės kainodaros sutartys tebėra labai svarbios, o didėjanti atsinaujinančiųjų energijos išteklių skverbtis gali padėti vartotojams sumažinti jų sąskaitas už energiją. Valstybės narės turėtų galėti tiekėjams, kurie turi daugiau kaip 200 000 galutinių vartotojų ir kurie siūlo tik dinaminės kainos sutartis, netaikyti pareigos siūlyti fiksuotos kainos terminuotas sutartis, jei toks atleidimas nuo pareigos nedarytų neigiamo poveikio konkurencijai ir būtų išlaikomas pakankamas fiksuotos kainos terminuotų sutarčių pasirinkimas;*

- (18) kai tiekėjai neužtikrina, kad jų elektros energijos portfelis būtų pakankamai apdraustas, didmeninių elektros energijos kainų pokyčiai jiems gali sukelti finansinę riziką ir privesti prie žlugimo, o jų išlaidos tokiu atveju gali būti perkeltos vartotojams ir kitiems tinklo naudotojams. Todėl tiekėjai, siūlydami elektros energijos tiekimo fiksuota kaina sutartis, turėtų būti tinkamai apsidraudę. Tinkamoje apsidraudimo strategijoje turėtų būti atsižvelgiama į tiekėjų prieigą prie nuosavos gamybos ir kapitalizaciją, taip pat į *poveikį, kurį jiems daro didmeninės rinkos kainų pokyčiai, tiekėjo dydį ir rinkos struktūrą. Tinkamų apsidraudimo strategijų egzistavimas gali būti užtikrinamas bendrosiomis taisyklėmis, kurių laikymasis prižiūrimas neatliekant konkrečios atskirų tiekėjų pozicijų ar strategijų peržiūros. Tiekėjams taikomi testavimai nepalankiausiomis sąlygomis ir ataskaitų teikimo reikalavimai galėtų būti tiekėjų apsidraudimo strategijoms įvertinti taikomos priemonės;*

- (19) vartotojai turėtų turėti galimybę pasirinkti paslaugų teikėją, kuris jiems siūlo jų poreikius geriausiai atitinkančią kainą ir paslaugą. Apskaitos ir matavimo atskirais skaitikliais technologijų, derinamų su informacinėmis ir ryšių technologijomis, pažanga suteikia technines galimybes tose pačiose patalpose naudotis kelių tiekėjų paslaugomis ■ . Klientai turėtų galėti pasirinkti atskirą tiekėją, ***visų pirma kalbant apie*** elektros energiją, skirtą elektros energiją vartojantiems prietaisams, pvz., šilumos siurbliams ar elektrinėms transporto priemonėms, kurie jos suvartoja ypač daug arba kurie gali automatiškai keisti savo suvartojamą elektros energijos kiekį priklausomai nuo kainų signalų. ***Tuo tikslu vartotojams turėtų būti leidžiama turėti daugiau nei vieną apskaitos ir sąskaitų tvarkymo tašką, susietą su vienu jų patalpų prijungimo tašku – tokiu būdu atskirų prietaisų suvartojama elektros energija gali būti apskaitoma ir tiekama atskirai. Matavimo taškai turėtų būti aiškiai atskirti vienas nuo kito ir turėtų atitikti taikomas technines taisykles. Susijusių išlaidų paskirstymo taisykles turėtų nustatyti valstybės narės. Kai pažangiosios matavimo sistemos gali būti tiesiogiai naudojamos daugiau nei viename apskaitos taške, jas galima naudoti, kad vartotojai galėtų tuo pat metu būti sudarę daugiau nei vieną elektros energijos tiekimo sutartį. Tiekėjams turėtų tekti atsakomybė už balansavimą tik dėl tų apskaitos ir sąskaitų tvarkymo taškų, į kuriuos jie tiekia energiją.***

Be to, sudarant galimybę naudotis skirtaisiais matavimo sprendimais, kurie yra susieti su prietaisais su lanksčia, valdoma apkrova arba juose įmontuoti, galutiniai vartotojai gali dalyvauti kitose paskatomis grindžiamose reguliavimo apkrova programose, kuriose numatytos elektros energijos rinkoje ir perdavimo bei skirstymo sistemų operatoriams teikiamos lankstumo paslaugos. Apskritai tokie susitarimai turėtų **būti suderinami su dalijimusi energija**, padėti didinti reguliavimo apkrova mastą ir suteikti vartotojams daugiau galių, kad **vartotojai** galėtų labiau kontroliuoti savo energijos vartojimą bei sąskaitas, ir kartu suteikti elektros energijos sistemai papildomo lankstumo, kad būtų galima reaguoti į pasiūlos ir paklausos svyravimus;

- (20) dėl vis sudėtingesnių energijos tiekimo pasiūlymų ir skirtingos rinkodaros praktikos vartotojams dažnai sunku visiškai suprasti tiekėjų pasiūlymų arba pasirašomų sutarčių pasekmes. Visų pirma dažnai trūksta aiškumo, kaip nustatoma kaina, kokios yra sutarties pratęsimo sąlygos, taip pat sutarties nutraukimo pasekmės arba priešastys, dėl kurių tiekėjas keičia sąlygas. Todėl tiekėjai arba telkimu užsiimantys rinkos dalyviai, prieš sudarydami arba pratęsdami sutartį, turėtų vartotojams pateikti glaustą ir lengvai suprantamą svarbiausią informaciją apie energijos pasiūlymus;

- (21) siekiant vartotojams užtikrinti tiekimo tęstinumą, *visų pirma tiekėjo žlugimo atvejais*, valstybės narės turėtų būti *įdiegusios garantinių tiekėjų skyrimo tvarką. Turėtų būti įmanoma paskirti garantinį tiekėją arba prieš žlungant tiekėjui, arba jo žlugimo metu*. Toks *garantinis* tiekėjas gali būti *laikomas universaliųjų paslaugų teikėju*. *Garantinis* tiekėjas gali būti vertikalios integracijos įmonės, kuri taip pat vykdo skirstymo funkcijas, pardavimo padalinys, jeigu jis atitinka Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2019/944¹⁸ nustatytus atskyrimo reikalavimus. Tačiau tai nereiškia, kad valstybės narės privalo tiekti prekes už tam tikrą fiksuotą minimalią kainą. *Tais atvejais, kai valstybė įpareigoja garantinį tiekėją tiekti elektros energiją vartotojui, kuris negauna rinka grindžiamų pasiūlymų, taikomos Direktyvos (ES) 2019/944 5 straipsnio sąlygos, o ta pareiga gali būti susijusi su reguliuojama kaina tik ta apimtimi, kokia tas vartotojas turi teisę naudotis reguliuojamomis kainomis. Vertindamos, ar ne namų ūkių vartotojų gauti pasiūlymai yra pagrįsti rinka, valstybės narės turėtų atsižvelgti į individualias komercines ir technines aplinkybes. Jeigu iki šios direktyvos įsigaliojimo dienos valstybė narė jau yra paskyrusi garantinį tiekėją taikydama sąžiningą, skaidrią ir nediskriminacinę procedūrą, naujos garantinio tiekėjo skyrimo procedūros pradėti nebūtina;*

¹⁸ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES (OL L 158, 2019 6 14, p. 125).

- (22) dalijimasis energija gali padėti užtikrinti atsparumą didelių ir nepastovių didmeninių rinkos kainų poveikiui vartotojų sąskaitoms už energiją, suteikia galių didesnei vartotojų grupei, kurie dėl finansinių ar erdvinių apribojimų neturi galimybės tapti aktyviaisiais vartotojais, pavyzdžiui, pažeidžiamiesiems vartotojams ir energijos nepriteklių patiriantiems vartotojams, ir lemia didesnę atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimą sutelkiant papildomas privataus kapitalo investicijas ir diversifikuojant atlygio būdus. Integravus tinkamus kainų signalus ir energijos kaupimo įrenginius, dalijimasis elektros energija gali padėti sukurti pagrindą, kuriuo remiantis smulkesniems vartotojams būtų padedama pasinaudoti lankstumo potencialu. ***Šios direktyvos nuostatomis dėl dalijimosi energija papildomos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/2001¹⁹ 21 straipsnio ir Direktyvos (ES) 2019/944 15 straipsnio nuostatos dėl pasigamintos energijos vartojimo, visų pirma kiek tai susiję su kolektyviniu pasigamintos energijos vartojimu;***
- (23) aktyvieji vartotojai, kuriems nuosavybės teise priklauso kaupimo ar gamybos įrenginys, ***kurie jį nuomojasi*** išperkamosios nuomos būdu arba nuomojasi, turėtų turėti teisę ***už mokesį arba nemokamai*** dalytis pertekline gamyba ir įgalioti kitus vartotojus tapti aktyviaisiais vartotojais arba dalytis atsinaujinančiųjų išteklių energija, pagaminta arba sukaupta bendrai išperkamosios nuomos būdu nuomojamuose, nuomojamuose ar nuosavybės teise valdomuose įrenginiuose, ***kurių galia neviršija 6 MW***, tiesiogiai arba per tarpininką, kuris veikia kaip trečioji šalis.

¹⁹ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 82).

Tuo atveju, kai dalijimosi energija schemose dalyvaujantys vartotojai yra didesni nei vidutinės įmonės, gamybos įrenginio įrengtoji galia, susieta su dalijimosi energija sistema, turėtų būti ne didesnė kaip 6 MW, o energija turėtų būti dalijama vietos arba ribotoje geografinėje teritorijoje, kaip apibrėžta valstybių narių. Bet koks mokėjimas už dalijimąsi pertekline gamyba už užmokestį gali būti atliekamas tiesiogiai tarp aktyviųjų vartotojų arba automatiškai per tarpusavio prekybos platformą. Dalijimosi energija susitarimai grindžiami aktyviųjų vartotojų privačiu susitarimu arba organizuojami per juridinį asmenį. Juridinis asmuo, kuris atitinka atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijos, apibrėžtos Direktyvoje (ES) 2018/2001 **■**, arba piliečių energetikos bendruomenės, apibrėžtos Direktyvos (ES) 2019/944 **■** 2 straipsnio 11 punkte, kriterijus, galėtų su savo nariais dalytis elektros energija, pagaminta įrenginiuose, į kuriuos jie turi visas nuosavybės teises. Dalijimosi energija apsaugos ir įgalinimo sistemoje ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas pažeidžiamiesiems vartotojams ir energijos nepriteklių patiriantiems vartotojams;

- (24) dalijantis energija praktiškai užtikrinamas bendras daugiau nei vieno kartu veikiančio aktyviojo vartotojo į **viešąjį** tinklą įleistos pasigamintos arba sukauptos elektros energijos vartojimas. Valstybės narės turėtų įdiegti tinkamą IT infrastruktūrą, kad per tam tikrą laikotarpį būtų galima atlikti **vartotojo bendro apskaityto suvartoto kiekio** administracinį derinimą su pasigamintos arba sukauptos atsinaujinančiųjų išteklių energijos kiekiu, **išskaičiuojamu iš bendro suvartoto kiekio**, tam, kad būtų galima apskaičiuoti **vartotojo tiekėjo pateiktos** sąskaitos už energiją dalį **ir taip sumažinti vartotojo sąskaitą**. Tų įrenginių produkcija turėtų būti paskirstyta tarp agreguotų vartotojų apkrovos profilių, grindžiamų statiniais, kintamaisiais ar dinaminiais skaičiavimo metodais, kuriuos gali iš anksto nustatyti arba dėl kurių gali susitarti aktyvieji vartotojai. **Aktyvieji vartotojai, nesidalijantys energija, yra finansiškai atsakingi už savo sukeltą disbalansą, nedarant poveikio aktyviųjų vartotojų galimybei perduoti savo balansavimo atsakomybę kitiems rinkos dalyviams. Visos šia direktyva nustatytos vartotojų teisės ir pareigos taikomos dalijimosi energija sistemose dalyvaujantiems galutiniam vartotojams. Tačiau neturėtų būti reikalaujama, kad namų ūkių vartotojai, kurių įrengtoji galia pavienio namų ūkio vartotojo atveju yra iki 10,8 kW, o daugiabučių namų atveju – iki 50 kW, laikytųsi tiekėjams taikomų pareigų. Valstybės narės turėtų galėti pakoreguoti tas ribines vertes, kad atspindėtų nacionalines aplinkybes – iki 30 kW pavieniams namų ūkio vartotojams ir 40–100 kW daugiabučiams namams;**

- (25) *parengti prijungti mažieji saulės energijos įrenginiai kartu su kitomis sistemomis ir technologijomis galėtų prisidėti prie didesnio atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimo ir piliečių dalyvavimo energetikos pertvarkoje. Valstybės narės turėtų turėti galimybę skatinti diegti tas sistemas palengvindamos administracinę ir techninę našta. Reguliavimo institucijos turėtų galėti nustatyti tinklo tarifus įleidžiamai elektros energijai, gaunamai iš parengtų prijungti mažųjų saulės energijos įrenginių, arba nustatyti tų tarifų apskaičiavimo metodiką. Priklausomai nuo padėties valstybėje narėje tie tarifai galėtų būti labai maži arba net nuliniai, tačiau sykiu jie turėtų atspindėti sąnaudas, būti skaidrūs ir nediskriminaciniai;*
- (26) *pažeidžiami vartotojai ir energijos nepriteklių patiriantys vartotojai turėtų būti tinkamai apsaugoti nuo elektros energijos atjungimo ir neturėtų būti sudaromos sąlygos, priverčiančios juos atsijungti. Todėl valstybės narės, imdamosi tinkamų priemonių, įskaitant draudimą atjungti arba kitus lygiaverčius veiksmus, turėtų užtikrinti, kad pažeidžiami vartotojai ir energijos nepriteklių patiriantys vartotojai būtų visapusiškai apsaugoti nuo elektros energijos atjungimo.* Tiekėjų ir visų atitinkamų nacionalinių institucijų vaidmuo tiek trumpuoju, tiek ilguoju laikotarpiu nustatant tinkamas priemones, kurios turėtų būti prieinamos pažeidžiamiems vartotojams ir energijos nepriteklių patiriantiems vartotojams, kad jie galėtų valdyti savo energijos vartojimą ir išlaidas, tebėra labai svarbus, ir tiekėjai bei atitinkamos nacionalinės valdžios institucijos turėtų glaudžiai bendradarbiauti su socialinės apsaugos institucijomis. *Valstybės narės gali taikyti įvairias priemones ir gerąją patirtį, kurios apima, be kita ko, ištikus metus ar sezoniškai taikomą draudimą atjungti, skolos prevenciją ir tvarius sprendimus, kuriais siekiama padėti sunkumų patiriantiems vartotojams apsimokėti sąskaitas už energiją;*

(27) vartotojai turi teisę naudotis jų tiekėjų valdomomis skundų procedūromis ir neteisminio ginčų sprendimo procedūromis, kad galėtų veiksmingai užtikrinti savo teisių įgyvendinimą ir neatsidurti nepalankioje padėtyje nesutarimo su tiekėjais atveju, visų pirma kiek tai susiję su sąskaitomis ar mokėtinomis sumomis. Tais atvejais, kai vartotojai naudojami tomis procedūromis, tiekėjai neturėtų nutraukti sutarčių remdamiesi vis dar ginčijamais faktais. Tiekėjai ir vartotojai turėtų toliau laikytis savo sutartinių teisių ir prievolių, visų pirma tiekti elektros energiją ir mokėti už tą elektros energiją, o skundų procedūros neturėtų tapti pagrindu piktnaudžiavimui, kuris leistų vartotojams nevykdyti savo sutartinių prievolių, įskaitant sąskaitų apmokėjimą. Valstybės narės turėtų galėti imtis tinkamų priemonių, kad nebūtų piktnaudžiaujama tomis skundų ar ginčų sprendimo procedūromis;

(28) valstybės intervencinės priemonės, taikomos nustatant elektros energijos tiekimo kainą, iš esmės būtų rinką iškraipiančios priemonės. Todėl tokios intervencinės priemonės turėtų būti taikomos tik kai tikslinga ir kaip viešųjų paslaugų įsipareigojimai ir joms turėtų būti taikomos konkrečios sąlygos. Pagal šią direktyvą, reguliuojamos kainos, įskaitant už sąnaudas mažesnes kainas, gali būti taikomos pažeidžiamiems vartotojams ir energijos nepriteklių patiriantiems vartotojams ir, kaip pereinamojo laikotarpio priemonė, namų ūkio vartotojams ir labai mažoms įmonėms, ***nepriklausomai nuo to, ar esama elektros energijos kainų krizės.***

Elektros energijos kainų krizės metu, labai padidėjus didmeninėms ir mažmeninėms elektros energijos kainoms, valstybėms narėms turėtų būti leidžiama laikinai taikyti reguliuojamas kainas ir mažosioms ir vidutinėms įmonėms. ***Elektros energijos kainų krizės metu*** valstybėms narėms turėtų būti leidžiama išimties tvarka laikinai nustatyti mažesnes už sąnaudas reguliuojamas kainas, taikomas tiek namų ūkio vartotojams, tiek mažosioms ir vidutinėms įmonėms, jei dėl to neatsiranda iškraipymų tarp tiekėjų ir yra kompensuojamos tiekėjų sąnaudos, patiriamos dėl tiekimo už sąnaudas mažesne kaina. Tačiau reikia užtikrinti, kad toks kainų reguliavimas būtų tikslingas ir nesukurtų paskatų didinti vartojimą. Todėl ***laikinas*** kainų reguliavimo ***išplėtimas*** turėtų būti apribotas iki 80 proc. namų ūkio vartotojų suvartojamo kiekio medianos ir 70 proc. praėjusiais metais mažųjų ir vidutinių įmonių suvartoto kiekio. ***Regiono arba visos Sąjungos masto*** elektros energijos kainų krizę ***turėtų paskelbti Taryba, priimdama Komisijos pasiūlymu grindžiamą įgyvendinimo sprendimą. Vertinimas, ar tokia krizė yra, turėtų būti grindžiamas palyginimu su kainomis įprastomis rinkos veikimo sąlygomis, todėl neturėtų būti atsižvelgiama į ankstesnių pagal šią direktyvą paskelbtų krizių poveikį.***

Igyvendinimo sprendime taip pat turėtų būti nurodytas tokio sprendimo galiojimo laikotarpis, kuriuo taikomas laikinas reguliuojamų kainų taikymo išplėtimas ir kuris gali trukti ne ilgiau kaip vienus metus. *Jei ir toliau tenkinamos regiono ar visos Sąjungos masto elektros energijos kainų krizės paskelbimui taikomos sąlygos, Taryba turėtų galėti, remdamasi Komisijos pasiūlymu, pratęsti įgyvendinimo sprendimo galiojimo laikotarpį. Suteikiant įgyvendinimo įgaliojimus Tarybai tinkamai atsižvelgiama į sprendimo, kuriuo pradėdamos taikyti platesnės galimybės naudoti valstybės intervencines priemones nustatant elektros energijos tiekimo kainas, politinį pobūdį, nes tam reikia subtiliai suderinti skirtingus politikos aspektus, taip pat atsižvelgiama į horizontalųjį tokio įgyvendinimo sprendimo poveikį valstybėms narėms. Pažeidžiamų vartotojų ir energijos nepriteklių patiriančių vartotojų atveju valstybių narių taikomas kainų reguliavimas galėtų apimti 100 proc. kainos, laikantis Direktyvos (ES) 2019/944 5 straipsnio. Bet kuriuo atveju skelbiant regioninę arba visos Sąjungos masto elektros energijos kainų krizę reikėtų užtikrinti vienodas sąlygas visose valstybėse narėse, kurioms sprendimas daro poveikį, kad vidaus rinka nebūtų netinkamai iškraipyta;*

- (29) *valstybės narės turėtų galėti, laikydamosi SESV 107 ir 108 straipsnių, elektros energijos sektoriaus krizės metu ir esant ypač dideliame kainų augimei teikti paramą pramonės vartotojų papildomoms išlaidoms elektros energijai;*

(30) *kadangi Estija, Latvija ir Lietuva dar nėra sinchronizuotos su Sąjungos elektros energijos sistema, jos susiduria su labai specifiniais iššūkiais organizuodamos balansavimo rinkas ir rinka grindžiamus papildomų paslaugų viešuosius pirkimus. Vykstant sinchronizavimui, viena iš būtinų sąlygų stabiliam sinchroniškam sistemos veikimui užtikrinti yra pakankami balansavimo pajėgumų rezervai dažniui reguliuoti. Tačiau Baltijos šalys, dažnio valdymo srityje būdamos priklausomos nuo Rusijos sinchroninės zonos, dar negalėjo sukurti savos veikiančios balansavimo rinkos. Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą gerokai padidino riziką energijos tiekimo saugumui, kylančią dėl to, kad nėra savų balansavimo rinkų. Todėl tam tikrų Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 944/2019²⁰ 40 straipsnio 4 dalies ir 54 straipsnio 2 dalies nuostatų reikalavimai Estijai, Latvijai ir Lietuvai turėtų būti netaikomi tokiu mastu, kokiu tai būtina sistemos saugumui užtikrinti pereinamuoju laikotarpiu. Estijai, Latvijai ir Lietuvai nustatyti pereinamieji laikotarpiai po sinchronizavimo turėtų būti kuo greičiau palaipsniui panaikinti ir jais turėtų būti naudojamosi siekiant parengti atitinkamas rinkos priemones, kuriomis būtų suteikiami trumpalaikiai balansavimo rezervai ir kitos būtinos papildomos paslaugos, ir šie laikotarpiai turėtų būti ne ilgesni nei reikia tam procesui;*

²⁰ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES (OL L 158, 2019 6 14, p. 125).

- (31) *atsižvelgiant į tai, kad Kipro perdavimo sistema nėra sujungta su jokios kitos valstybės narės perdavimo sistema, Kipras susiduria su labai specifiniais iššūkiais organizuodamas balansavimo rinkas ir rinką grindžiamą papildomų paslaugų pirkimą. Todėl Direktyvos (ES) 2019/944 40 straipsnio 4 dalies ir 54 straipsnio 2 dalies reikalavimai Kiprui turėtų būti netaikomi tokiu mastu, koku tai būtina sistemos saugumui užtikrinti pereinamuoju laikotarpiu, t. y. kol Kipro perdavimo sistema jungiamosiomis linijomis bus sujungta su kitų valstybių narių perdavimo sistemomis;*
- (32) šia direktyva nustatomas asmens duomenų tvarkymo teisinis *pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/679²¹* pagrindas. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų laikomasi visų *Reglamente (ES) 2016/679* nustatytų asmens duomenų tvarkymo principų ir pareigų, be kita ko, dėl duomenų kiekio mažinimo. Kai šios direktyvos tikslą galima pasiekti netvarkant asmens duomenų, *duomenų valdytojai* turėtų remtis anonimizuotais ir agreguotais duomenimis;

²¹ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

- (33) *jei kuri nors iš šioje direktyvoje numatytų priemonių laikoma valstybės pagalba, su tokiomis priemonėmis susijusios nuostatos nedaro poveikio SESV 107 ir 108 straipsnių taikymui. Komisija yra kompetentinga įvertinti valstybės pagalbos suderinamumą su vidaus rinka;*
- (34) todėl direktyvos (ES) 2018/2001 ir (ES) 2019/944 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistos;
- (35) kadangi šios direktyvos tikslo – pagerinti integruotos elektros energijos rinkos modelį, visų pirma siekiant išvengti pernelyg aukštų elektros energijos kainų – valstybės narės negali deramai pasiekti ir to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, Sąjunga, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo, gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Direktyvos (ES) 2018/2001 pakeitimas

Direktyvos (ES) 2018/2001 4 straipsnio 3 dalies antra pastraipa pakeičiama taip:

„Tuo tikslu tiesioginio kainų rėmimo schemomis parama teikiama rinkos priemokos forma, kuri galėtų būti, *inter alia*, kintanti arba fiksuota.

Antra pastraipa netaikoma paramai iš Reglamento (ES) **2019/943**

19d straipsnio 4 dalyje išvardytų išteklių pagamintai elektros energijai, kuriai taikoma to reglamento 19d straipsnio 1 dalis.“.

█

2 straipsnis

Direktyvos (ES) 2019/944 pakeitimai

Direktyva (ES) 2019/944█ iš dalies keičiama taip:

1) 2 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

a) 8 punktas pakeičiamas taip:

„8. aktyvusis vartotojas – galutinis vartotojas arba grupė kartu veikiančių galutinių vartotojų, kurie vartoja arba kaupia ribotose savo valdose pagamintą elektros energiją arba █ kitose valdose pasigamintą elektros energiją ar elektros energiją, kuria dalijamasi, arba kurie parduoda pačių pasigamintą elektros energiją arba dalyvauja lankstumo ar energijos vartojimo efektyvumo programose, jeigu tokia veikla nėra jų pagrindinė komercinė arba profesinė veikla;“█ ;

b) įterpiamas šis punktas:

„10a) dalijimasis energija – procesas, kai aktyvieji vartotojai vartoja pasigamintą atsinaujinančiųjų išteklių energiją:

- a) kuri pagaminta arba sukaupta nutolusiame arba vietoje esančiame jiems nuosavybės teise bendrai priklausančiame, išsinuomotame ar visiškai arba iš dalies išnuomotame objekte, arba
- b) į kurią teisę jiems nemokamai arba už užmokestį perdavė kitas aktyvusis vartotojas;“;

c) įterpiamas šis punktas:

„15a) terminuota elektros energijos tiekimo fiksuota kaina sutartis – tiekėjo ir galutinio vartotojo sudaryta elektros energijos tiekimo sutartis, kuria garantuojama, kad sutarties sąlygos, įskaitant kainą, ***visą sutarties trukmę*** liks nepakitusios, kurioje nustatyta fiksuota kaina gali apimti lankstų elementą, pavyzdžiui, piko ir ne piko kainų svyravimus, ***ir pagal kurią išrašomos sąskaitos pokyčius gali nulemti tik ne tiekėjų nustatomi elementai, pavyzdžiui, mokesčiai ir rinkliavos***;“;

■ d) įterpiami šie punktai:

„24a) garantinis tiekėjas – tiekėjas, ■ paskirtas perimti elektros energijos tiekimą veiklą nutraukusio tiekėjo vartotojams;“;

24b) energijos nepriteklis – energijos nepriteklis, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2023/1791* 2 straipsnio 52 punkte;

24c) lankstaus prijungimo susitarimas – sutartų elektros energijos pajėgumo prijungimo prie tinklo sąlygų visuma, apimanti elektros energijos įleidimo į perdavimo tinklą arba skirstymo tinklą ir išleidimo iš perdavimo tinklo arba skirstymo tinklo ribojimo ir kontrolės sąlygas;

* ***2023 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/1791 dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2023/955 (OL L 231, 2023 9 20, p. 1).***“;

e) 31 punktą pakeičiamas taip:

„31. atsinaujinančiųjų išteklių energija arba atsinaujinančioji energija – atsinaujinančiųjų išteklių energija arba atsinaujinančioji energija, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2018/2001 2 straipsnio 1 punkte;“;

2) 4 straipsnis pakeičiamas taip:

„4 straipsnis

Laisvas tiekėjo pasirinkimas

Valstybės narės užtikrina, kad visi vartotojai galėtų laisvai pirkti elektros energiją iš pasirinktų **tiekėjų**. Valstybės narės užtikrina, kad visi vartotojai galėtų laisvai vienu metu būti sudarę daugiau nei vieną elektros energijos tiekimo sutartį **arba susitarimą dėl dalijimosi energija** ir kad tuo tikslu jiems būtų suteikta teisė turėti daugiau nei vieną apskaitos ir sąskaitų tvarkymo tašką, susietą su vienu jų patalpų prijungimo tašku. **Kai techniškai įmanoma, siekiant sudaryti vartotojams sąlygas vienu metu turėti daugiau nei vieną elektros energijos tiekimo sutartį arba daugiau nei vieną dalijimosi energija susitarimą, tam, kad nereikėtų įrengti skirtingų matavimo sistemų, gali būti naudojamos pagal 19 straipsnį įdiegtos pažangiosios matavimo sistemos.**“;

3) įterpiamas šis straipsnis:

„6a straipsnis

Lankstaus prijungimo susitarimai

1. Reguliavimo institucija arba kita valstybės narės paskirta institucija ar subjektas, jei ji yra taip numačiusi, parengia perdavimo sistemos operatoriams ir skirstymo sistemos operatoriams skirtą sistemą, kad jie galėtų suteikti galimybę sudaryti lankstaus prijungimo susitarimus teritorijose, kuriose naujoms jungtims turimas tinklo pajėgumas yra ribotas arba jo visai nėra. Ta sistema paskelbiama pagal Reglamento (ES) 2019/943 31 straipsnio 3 dalį ir 50 straipsnio 4a dalies pirmą pastraipą. Ta sistema užtikrinama, kad:

- a) taikoma bendra nuostata, kad dėl lankstaus prijungimo neuždelsiamas tinklo stiprinimas nustatytoje teritorijoje;***
- b) išplėtojus tinklą lankstaus prijungimo susitarimai būtų pakeičiami garantuojamo prijungimo susitarimais remiantis nustatytais kriterijais, taip pat***
- c) teritorijose, kurių atveju reguliavimo institucija arba kita kompetentinga institucija, jei valstybė narė yra taip numačiusi, mano, kad tinklo plėtra nėra veiksmingiausias sprendimas, būtų sudarytos sąlygos, kai aktualu, lankstaus prijungimo susitarimus taikyti kaip nuolatinį sprendimą, be kita ko, energijos kaupimui.***

2. *1 dalyje nurodyta sistema gali būti užtikrinama, kad lankstaus prijungimo susitarimuose būtų nurodoma bent ši informacija:*

- a) *didžiausias garantuojamas elektros energijos įleidimas iš tinklo ir išleidimas į jį, taip pat papildomas lankstus įleidimo ir išleidimo pajėgumas, kurį visus metus galima prijungti ir diferencijuoti pagal laiko intervalus;*
- b) *garantuojamiems ir lankstiems įleidimo ir išleidimo pajėgumams taikomi tinklo mokesčiai;*
- c) *sutarta lankstaus prijungimo susitarimo trukmė ir numatoma prisijungimo prie viso prašomo garantuojamojo pajėgumo suteikimo data.*

Reikalaujama, kad sistemos naudotojas, prisijungiantis per lanksčią tinklo jungtį, įdiegtų įgalioto sertifikuotojo sertifikuotą galios reguliavimo sistemą.“;

4) 11 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

a) antraštė pakeičiama taip:

„Teisė sudaryti terminuotą elektros energijos tiekimo fiksuota kaina sutartį ir dinamiškos elektros energijos kainos sutartį“;

b) 1 dalis pakeičiama taip:

„1. **█** Valstybės narės užtikrina, kad pagal nacionalinę reguliavimo sistemą tiekėjai galėtų siūlyti terminuotas elektros energijos tiekimo fiksuota kaina sutartis ir dinamiškos elektros energijos kainos sutartis. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniai vartotojai, įsirengę pažangųjį skaitiklį, galėtų prašyti sudaryti dinamiškos elektros energijos kainos sutartį ir kad visi galutiniai vartotojai galėtų prašyti sudaryti ne trumpesnės kaip vienu metų trukmės terminuotą elektros energijos tiekimo fiksuota kaina sutartį ir galėtų to prašyti bent vieno tiekėjo ir kiekvieno tiekėjo, turinčio daugiau nei 200 000 galutinių vartotojų.

Nukrypstant nuo pirmos pastraipos, valstybės narės gali netaikyti tiekėjui, turinčiam daugiau nei 200 000 galutinių vartotojų, pareigos siūlyti terminuotas elektros energijos tiekimo fiksuota kaina sutartis, jei:

- a) tas tiekėjas siūlo tik dinamiškos elektros energijos kainos sutartis;*
- b) išimtis nedaro neigiamo poveikio konkurencijai, taip pat*
- c) galutiniai vartotojai ir toliau turi pakankamą terminuotų elektros energijos tiekimo fiksuota kaina sutarčių pasirinkimą.*

Valstybės narės užtikrina, kad tiekėjai vienašališkai nekeistų terminuotų elektros energijos tiekimo fiksuota kaina sutarčių sąlygų ir nenutrauktų jų nepasibaigus sutarties terminui.“;

c) įterpiamos šios **█** dalys:

„1a. Prieš sudarant ar pratęsiant bet kurią šio straipsnio 1 dalyje nurodytą sutartį, galutiniams vartotojams matomai ir aiškia bei glausta kalba pateikiama pagrindinių sutarties sąlygų santrauka. Toje santraukoje **išdėstomos** 10 straipsnio 3 **ir 4** dalyse nurodytos **teisės** ir pateikiama bent ši informacija:

- a) visa kaina **ir jos sudėtinės dalys**;
- b) **paaiškinimas, ar kaina yra fiksuota, kintama ar dinamiška**;
- c) **tiekėjo e. pašto adresas ir pagalbos vartotojams telefono linija, taip pat**
- d) **kai aktualu, informacija apie vienkartinius mokėjimus, akcijas, papildomas paslaugas ir nuolaidas.**

Komisija pateikia gaires tuo klausimu. **█**

1b. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniams vartotojams, sudariusiems terminuotas elektros energijos tiekimo fiksuota kaina sutartis, būtų leidžiama, jei jie taip nusprendžia, dalyvauti reguliavimo apkrova ir dalijimosi energija veikloje ir aktyviai prisidėti prie nacionalinės elektros energijos sistemos lankstumo poreikių užtikrinimo.“;

d) 2 dalis pakeičiama taip:

„2. **█** Valstybės narės užtikrina, kad tiekėjai visapusiškai informuotų galutinius vartotojus apie *įvairių rūšių* elektros energijos *tiekimo* sutarčių teikiamas galimybes, su jomis susijusias išlaidas ir jų keliamą riziką, taip pat užtikrina, kad būtų reikalaujama, jog tiekėjai atitinkamai pateiktų informaciją galutiniams vartotojams, įskaitant apie poreikį įrengti tinkamus elektros energijos skaitiklius. Reguliavimo institucijos:

- a) stebi rinkos raidą ir vertina riziką, kurią gali kelti nauji produktai bei paslaugos ir sprendžia su piktnaudžiavimu susijusias problemas;
- b) *imasi tinkamų priemonių, kai pagal 12 straipsnio 3 dalį nustatoma, kad taikomi neleistini sutarties nutraukimo mokesčiai.*“;

5) Įterpiamas šis straipsnis:

„15a straipsnis

Teisė dalytis energija

1. ***Valstybės narės užtikrina, kad visi namų ūkiai, mažosios įmonės ir vidutinės įmonės, viešosios įstaigos ir, jei valstybė narė taip nusprendė, kitų kategorijų galutiniai vartotojai turėtų teisę kaip aktyvieji vartotojai nediskriminuojami dalyvauti dalijantis energija toje pačioje valstybės narės nustatytoje prekybos zonoje arba labiau ribotoje geografinėje teritorijoje.***

2. ***Valstybės narės užtikrina, kad*** aktyvieji vartotojai turėtų teisę tarpusavyje dalytis energija pagal privačius susitarimus arba per juridinį asmenį.
Dalyvavimas dalijantis energija negali būti aktyviųjų vartotojų pagrindinės komercinės ar profesinės veiklos dalis.
3. Aktyvieji vartotojai gali ***paskirti*** trečiąją šalį ***dalijimosi energija organizatoriumi šiais tikslais:***
 - a) ***komunikacijos apie dalijimosi energija susitarimus su kitais atitinkamais subjektais, pavyzdžiui, tiekėjais ir tinklo operatoriais, įskaitant aspektus, susijusius su taikytiniais tarifais ir mokesčiais ar rinkliavomis;***
 - b) ***paramos valdant ir balansuojant lanksčią apkrovą už skaitiklio, paskirstytųjų atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybą ir kaupimo įrenginius, kurie yra atitinkamo dalijimosi energija susitarimo dalis, teikimo;***
 - c) ***sutarčių su aktyviaisiais vartotojais, dalyvaujančiais dalijantis energija, sudarymo ir sąskaitų jiems išrašymo;***
 - d) ***gamybos arba kaupimo įrenginio*** įrengimo ***ir*** eksploatavimo, įskaitant apskaitą ir techninę priežiūrą.

Dalijimosi energija organizatorius arba kita trečioji šalis gali turėti arba valdyti kaupimo arba atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos įrenginį, kurio galia neviršija 6 MW, ir nebūti laikomas aktyviuoju vartotoju, išskyrus atvejus, kai vienas iš aktyviųjų vartotojų dalyvauja dalijimosi energija projekte. Dalijimosi energija organizatorius teikia nediskriminacines paslaugas ir užtikrina skaidrias paslaugų kainas, tarifus ir sąlygas. Šio straipsnio pirmos pastraipos c punkto atžvilgiu taikomi 10, 12 ir 18 straipsniai. Valstybės narės nustato šios dalies taikymo sistemą.

4. Valstybės narės užtikrina, kad energija besidalijantiems aktyviesiems vartotojams:
 - a) būtų suteikta teisė pasidalytą elektros energijos kiekį, ***kuris įleidžiamas į tinklą, atimti iš*** jų bendro apskaityto suvartoto kiekio per ne ilgesnį nei atsiskaitymo už disbalansą laikotarpį ir nedarant poveikio taikytiniems ***nediskriminaciniams*** mokesčiams, rinkliavoms ir ***sąnaudas atspindintiems*** tinklo mokesčiams;
 - b) kaip galutiniams vartotojams būtų taikomos visos vartotojų teisės ir pareigos pagal šią direktyvą **■** ;

- c) *nebūtų taikomas reikalavimas laikytis tiekėjų pareigų, kai energija dalijamasi tarp namų ūkių, kurių įrengtoji galia vieno namų ūkio atveju neviršija 10,8 kW, o daugiabučio atveju – 50 kW;*
- d) būtų suteikta galimybė *savanoriškai* naudotis sutarčių šablonais, kuriais užtikrinamos sąžiningos ir skaidrios *dalijimosi energija* susitarimų sąlygos;
- e) kilus konfliktui dėl dalijimosi energija susitarimo, galutiniai vartotojai turėtų galimybę *su kitais dalijimosi energija susitarimo dalyviais* jį spręsti neteisminiu ginčų sprendimo būdu pagal 26 straipsnį;

- e) rinkos dalyviai arba už balansą atsakingos šalys netaikytų nesąžiningų ir diskriminacinių sąlygų;
- f) būtų teikiama informacija apie galimybę keisti prekybos zonas pagal Reglamento (ES) 2019/943 14 straipsnį ir apie tai, kad teisė dalytis energija suteikiama tik *pagal šio straipsnio 1 dalį*;
- g) *taikomas reikalavimas tiesiogiai arba per dalijimosi energija organizatorių pranešti apie dalijimosi energija susitarimus atitinkamiems sistemos operatoriams ir rinkos dalyviams, įskaitant atitinkamus tiekėjus.*

Valstybės narės gali pritaikyti pirmos pastraipos c punkte nurodytą didžiausią įrengtąją galią, laikydamosi šių nuostatų:

- a) *atskirų namų ūkių atveju įrengtąją galią galima padidinti iki 30 kW;*
- b) *daugiabučių atveju įrengtąją galią galima padidinti iki 100 kW arba sumažinti iki ne mažiau kaip 40 kW; bet koks sumažinimas gali būti taikomas tik tinkamai pagrįstomis konkrečiomis aplinkybėmis dėl sumažėjusio vidutinio daugiabučių dydžio.*

5. *Jei dalijimosi energija schemose dalyvaujančių kitų kategorijų galutiniai vartotojai yra didesni nei vidutinės įmonės, taikomos šios papildomos sąlygos:*

- a) *gamybos įrenginio įrengtoji galia, susijusi su dalijimosi energija sistema, turi būti ne didesnė kaip 6 MW;*
- b) *energija dalijamasi vietos arba ribotoje geografinėje teritorijoje, kaip apibrėžta atitinkamos valstybės narės.*

6. Valstybės narės užtikrina, kad atitinkami perdavimo sistemos operatoriai ar skirstymo sistemos operatoriai arba kitos paskirtosios įstaigos:
- a) stebėtų, rinktų, tikrintų ir bent kartą per mėnesį perduotų elektros energijos, kuria dalijamasi su atitinkamais galutiniais vartotojais ir rinkos dalyviais, apskaitos duomenis pagal 23 straipsnį *ir tuo tikslu įdiegtų tinkamas IT sistemas*;
 - b) įsteigtų atitinkamą kontaktinį punktą, kuris:
 - i) registruotų dalijimosi energija susitarimus;
 - ii) *teiktų praktinę informaciją, susijusią su dalijimosi energija*;
 - iii) gautų informaciją apie atitinkamus apskaitos taškus, taip pat vietas ir dalyvavimo pokyčius ir
 - iv) kai taikytina, aiškiai, skaidriai ir laiku patvirtintų skaičiavimo metodus.
7. Valstybės narės imasi tinkamų ir nediskriminacinių priemonių siekdamos užtikrinti, kad pažeidžiami vartotojai ir energijos nepriteklių patiriantys vartotojai galėtų naudotis dalijimosi energija sistemomis. Tos priemonės gali apimti finansinės paramos priemones arba gamybos paskirstymo kvotas.

8. *Valstybės narės užtikrina, kad valdžios institucijoms priklausantys dalijimosi energija projektai suteiktų galimybę pažeidžiamiems vartotojams ir energijos nepriteklių patiriantiems vartotojams naudotis elektros energija, kuria dalijamasi. Tai darydamos valstybės narės deda visas pastangas, kad šios prieinamos energijos kiekis vidutiniškai sudarytų bent 10 proc. bendro energijos, kuria dalijamasi, kiekio.*
9. *Valstybės narės gali skatinti pastatuose ir ant jų diegti parengtus prijungti mažuosius saulės energijos įrenginius, kurių galia neviršija 800 W.*
10. *Komisija, nedidindama administracinės naštos, teikia papildomas gaires valstybėms narėms, kad padėtų joms įtvirtinti standartizuotą požiūrį į dalijimąsi energija ir užtikrintų vienodas sąlygas atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijoms bei piliečių energetikos bendrijoms.*
11. *Šis straipsnis nedaro poveikio vartotojų teisei pasirinkti tiekėją pagal 4 straipsnį ir taikomoms nacionalinėms taisyklėms dėl leidimų išdavimo tiekėjams.“;*

6) Įterpiamas šis straipsnis:

„18a straipsnis

Tiekėjų taikomas rizikos valdymas

1. **■** Reguliavimo institucijos *arba, jei valstybė narė tuo tikslu yra paskyrusi alternatyvią nepriklausomą kompetentingą instituciją, tokia paskirta kompetentinga institucija, atsižvelgdamos į tiekėjo dydį bei rinkos struktūrą ir, jei aktualu, atlikdamos testavimą nepalankiausiomis sąlygomis*, užtikrina, kad tiekėjai:
 - a) būtų įdiegę ir įgyvendintų tinkamas apsidraudimo strategijas, skirtas rizikai, kurią didmeninio elektros energijos tiekimo pokyčiai kelia jų sutarčių su vartotojais ekonominiam gyvybingumui, apriboti, ir kartu būtų išlaikytas trumpojo laikotarpio rinkų likvidumas ir kainų signalai;
 - b) *imtųsi visų pagrįstų priemonių tiekimo sutrikimo rizikai sumažinti.*
2. Tiekėjo taikomos apsidraudimo strategijos gali apimti naudojamą elektros energijos pirkimo sutartimis *arba kitomis tinkamomis priemonėmis, pavyzdžiui, išankstiniais sandoriais*. Tuo atveju, kai egzistuoja pakankamai išvystytos elektros energijos pirkimo sutarčių rinkos, kuriose sudarytos sąlygos veiksmingai konkurencijai, valstybės narės gali reikalauti, kad tiekėjų rizikos, susijusios su didmeninių elektros energijos kainų pokyčiais, dalis būtų padengta iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių pagamintos elektros energijos pirkimo sutartimis, atitinkančiomis jų rizikos pozicijos, susijusios su vartotojais, trukmę, laikantis Sąjungos konkurencijos teisės.

3. Valstybės narės stengiasi užtikrinti, kad apsidraudimo produktais galėtų naudotis piliečių energetikos bendrijos bei atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijos *ir sudaryti tam tikslui reikiamas sąlygas.*“;

7) 27 straipsnio 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad visiems namų ūkio vartotojams ir, kai valstybės narės mano, kad tai tinkama, mažosioms įmonėms, būtų teikiama universalioji paslauga, t. y. kad jie turėtų teisę savo teritorijoje gauti konkrečios kokybės elektros energiją už konkurencingas, lengvai bei aiškiai palyginamas, skaidrias ir nediskriminacines kainas. Siekdamos užtikrinti universaliosios paslaugos teikimą, valstybės narės skirstymo sistemų operatoriams nustato pareigą prijungti vartotojus prie savo tinklo tokiomis sąlygomis ir pagal tokius tarifus, kurie nustatyti 59 straipsnio 7 dalyje nustatyta tvarka. Ši direktyva netrukdo valstybėms narėms stiprinti namų ūkio vartotojų ir mažų ir vidutinių ne namų ūkio vartotojų pozicijų rinkoje, skatinant savanoriško telkimosi, kuriuo siekiama geriau atstovauti tai vartotojų grupei, galimybes.“;

7) įterpiamas šis ■ straipsnis:

„27a straipsnis

Garantinis tiekėjas

1. **Kai** valstybės narės **dar nėra nustatčiusios** garantiniams tiekėjams **taikomos tvarkos, jos nustato tokią tvarką, kad būtų užtikrintas tiekimo** bent namų ūkio vartotojams **tęstinumas**. Garantiniai tiekėjai paskiriami taikant sąžiningą ■ , skaidrią ir nediskriminacinę procedūrą.
2. Garantiniams tiekėjams perduodami galutiniai vartotojai **toliau naudojami visomis** savo, kaip vartotojų, teisėmis, nustatytomis **šioje direktyvoje**.
3. Valstybės narės užtikrina, kad garantiniai tiekėjai jiems perduotiems vartotojams nedelsdami praneštų sąlygas ir užtikrintų, kad paslaugos tiems vartotojams būtų nepertraukiamai teikiamos bent šešių mėnesių **laikotarpi, reikalingą naujam tiekėjui surasti**.

4. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniai vartotojai būtų informuojami ir skatinami pereiti prie rinkos principais pagrįsto pasiūlymo.
5. Valstybės narės gali reikalauti, kad garantinis tiekėjas tiekėtų elektros energiją tiems namų ūkio vartotojams, *mažosioms įmonėms ir vidutinėms įmonėms*, kurie negauna rinkos principais pagrįstų pasiūlymų. Tokiais atvejais taikomos 5 straipsnyje nustatytos sąlygos. “;

8) *įterpiamas šis straipsnis:*

„28a straipsnis

■ Apsauga nuo atjungimo

1. Valstybės narės, *imdamosi tinkamų priemonių, įskaitant draudimą atjungti arba kitus lygiaverčius veiksmus*, užtikrina, kad pažeidžiami vartotojai *ir energijos nepriteklių patiriantys vartotojai* būtų *visapusiškai* apsaugoti nuo elektros energijos atjungimo. Tai numatoma kaip pažeidžiamų vartotojų sampratos dalis pagal ■ 28 straipsnio 1 dalį, nedarant poveikio 10 straipsnio 11 dalyje nustatytoms priemonėms.

Pranešdamos Komisijai apie šios direktyvos perkėlimą į nacionalinę teisę, valstybės narės paaiškina pirmos pastraipos ir nacionalinių perkėlimo į nacionalinę teisę priemonių, priimtų siekiant įgyvendinti pirmą pastraipą, atitinkamų dalių ryšį.

2. *Valstybės narės užtikrina, kad tiekėjai nenutrauktų sutarčių ir neatjungtų elektros energijos remdamiesi priežastimis, dėl kurių jie nagrinėja skundą pagal 10 straipsnio 9 dalį arba kurių atžvilgiu pagal 26 straipsnį taikomas neteisminio ginčų sprendimo mechanizmas. Toks skundas arba tokio mechanizmo naudojimas nedaro poveikio šalių sutartinėms teisėms ir pareigoms. Valstybės narės gali imtis tinkamų priemonių, kad būtų išvengta piktnaudžiavimo procesu.*
3. *Kad sudarytų sąlygas vartotojams išvengti atjungimo, valstybės narės imasi tinkamų priemonių, kuriomis gali būti, be kita ko:*
 - a) *skatinama laikytis tiekėjams ir vartotojams skirtų savanoriškų kodeksų dėl vartotojų išskolinimo atvejų prevencijos ir valdymo; tos priemonės gali būti susijusios su parama vartotojams valdant savo energijos vartojimą ir išlaidas, įskaitant įspėjimą apie neįprastai didelius energijos vartojimo šuolius arba vartojimą žiemos ir vasaros sezonais, tinkamų lankčių mokėjimo planų siūlymą, konsultavimo skolos klausimais priemones, savarankiško matavimo rodmenis ir geresnę komunikaciją su vartotojais ir paramos agentūromis;*
 - b) *skatinamas vartotojų švietimas ir informuotumas apie jų teises ir skolų valdymą;*

- c) užtikrinama galimybė gauti finansavimą, kuponus ar subsidijas sąskaitoms apmokėti;*
- d) skatinamas ir palengvinamas skaitiklių rodmenų teikimas kas tris mėnesius arba, kai aktualu, trumpesniais atsiskaitymo laikotarpiais, kai, siekiant įvykdyti I priedo 2 punkto a ir b papunkčiuose nustatytas pareigas, susijusias su sąskaitų išrašymo dažnumu ir informacijos apie sąskaitas teikimu, įdiegta galutinių vartotojų reguliaraus savarankiško duomenų registravimo sistema.“;*

9) 31 straipsnio 2 ir 3 dalys pakeičiamos taip:

- „2. Bet kuriuo atveju skirstymo sistemos operatorius nediskriminuoja sistemos naudotojų ar sistemos naudotojų grupių, įskaitant atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijas ir piliečių energetikos bendrijas, visų pirma savo susijusių įmonių naudai.
3. **■** Skirstymo sistemos *operatoriai* teikia sistemos naudotojams informaciją, kuri jiems reikalinga, kad turėtų efektyvią prieigą prie sistemos ir veiksmingai ja naudotųsi. Visų pirma, **■** skirstymo sistemos *operatoriai* skaidriai, *pateikdami itin detalius su teritorija susijusius duomenis ir laikydamiesi visuomenės saugumo ir duomenų konfidencialumo reikalavimų*, skelbia aiškią informaciją apie turimus pajėgumus kurti naujas jungtis jų veiklos zonose, įskaitant *pajėgumus pagal prašymą prisijungti ir lankstaus prijungimo galimybę* apkrautose zonose. *Ta informacija apima kriterijus, pagal kuriuos apskaičiuojamas turimas pajėgumas naujoms jungtims kurti. Skirstymo sistemos operatoriai* tą informaciją *reguliariai ir bet kuriuo atveju* bent kartą per ketvirtį atnaujina.

Skirstymo sistemos operatoriai taip pat aiškiai ir skaidriai teikia informaciją sistemos naudotojams apie jų prisijungimo prašymų būseną ir tvarkymą. Tokią informaciją jie pateikia per tris mėnesius nuo prašymo pateikimo dienos. *Jei prisijungimo prašymas nėra nei patenkinamas, nei visam laikui atmetamas, skirstymo sistemos operatoriai reguliariai, bent kartą per ketvirtį, atnaujina tą informaciją.*“;

- 3a. Skirstymo sistemos operatoriai sistemos naudotojams suteikia galimybę prašyti prijungti prie tinklo ir pateikti atitinkamus dokumentus tik skaitmeniniu formatu.*
- 3b. Valstybės narės gali nuspręsti netaikyti 3 dalies integruotoms elektros energijos įmonėms, kurios aptarnauja mažiau nei 100 000 prisijungusių vartotojų arba kurios aptarnauja mažas atskiras sistemas. Valstybės narės gali nuspręsti taikyti žemesnę nei 100 000 prisijungusių vartotojų ribą.*

Valstybės narės skatina integruotas elektros energijos įmones, kurios aptarnauja mažiau nei 100 000 prisijungusių vartotojų, kartą per metus teikti sistemos naudotojams 3 dalyje nurodytą informaciją ir tuo tikslu skatina skirstymo sistemos operatorių bendradarbiavimą.“;

10) 33 straipsnio 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Nedarant poveikio Europos Parlamento ir Tarybos direktyvai 2014/94/ES*, valstybės narės numato būtiną reguliavimo sistemą, kad sudarytų palankesnes sąlygas viešai prieinamų ir privačių įkrovimo prieigų, turinčių išmaniojo įkrovimo ir abikrypčio įkrovimo funkcijų pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 20a straipsnį, prijungimui prie skirstymo tinklų. Valstybės narės užtikrina, kad skirstymo sistemos operatoriai nediskriminacinėmis sąlygomis bendradarbiautų, be kita ko, prijungimo prie tinklo klausimu, su visomis įmonėmis, kurios turi nuosavybės teisę, plėtoja, eksploatuoja arba valdo elektrinių transporto priemonių įkrovimo prieigas.

* *2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/94/ES dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo (OL L 307, 2014 10 28, p. 1).“;*

11) 40 straipsnyje įterpiama ši dalis:

„6a. Šio straipsnio 5 ir 6 dalių reikalavimai netaikomi pagal Reglamento (ES) 2019/943 7a straipsnį įsigyjamam piko mažinimo produktui.“;

12) 59 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

a) 1 dalis iš dalies keičiama taip:

i) c punktas pakeičiamas taip:

„c) ■ glaudžiai bendradarbiaujant su kitomis reguliavimo institucijomis, užtikrinti, kad pagal Komisijos reglamentą (ES) 2016/1719* sukurta bendroji paskirstymo platforma, ENTSO-E ir ES SSO subjektas vykdytų savo pareigas pagal šią direktyvą, Reglamentą (ES) 2019/943, tinklo kodeksus ir gaires, priimtus pagal Reglamento (ES) 2019/943 59, 60 ir 61 straipsnius, ir kitą atitinkamą Sąjungos teisę, įskaitant susijusią su tarpvalstybiniais klausimais, taip pat pagal ACER sprendimus, ir kartu nustatyti atvejus, kai bendroji paskirstymo platforma, ENTSO-E ir ES SSO subjektas nevykdo savo atitinkamų pareigų; jeigu reguliavimo institucijoms nepavyksta susitarti per keturių mėnesių laikotarpį nuo konsultacijų pradžios, siekiant kartu nustatyti atvejus, kai nesilaikoma reikalavimų, klausimas perduodamas svarstyti ACER, kad ji priimtų sprendimą pagal Reglamento (ES) 2019/942 6 straipsnio 10 dalį;

* 2016 m. rugsėjo 26 d. Komisijos reglamentas (ES) 2016/1719, kuriuo nustatomos prognozuojamo pralaidumo paskirstymo gairės (OL L 259, 2016 9 27, p. 42).“;

ii) z punktas pakeičiamas taip:

„z) ■ stebėti, kaip šalinamos nepagrįstos pasigamintos elektros energijos vartojimo, ***dalijimosi energija, atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijų*** ir piliečių energetikos bendrijų plėtojimo kliūtys ir apribojimai, be kita ko, ***kliūtys ir apribojimai, užkertantys kelią*** lanksčios paskirstytosios energijos gamybos sujungimui per pagrįstą laikotarpį pagal 58 straipsnio d punktą.“;

b) 4 dalis pakeičiama taip:

„4. Reguliavimo institucija, esanti valstybėje narėje, kurioje yra bendrosios paskirstymo platformos, ENTSO-E arba ES SSO subjekto būstinė, turi įgaliojimus skirti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas tiems subjektams, kurie nevykdo savo pareigų pagal šią direktyvą, Reglamentą (ES) 2019/943 arba bet koki atitinkamą teisiškai privalomą reguliavimo institucijos ar ACER sprendimą, arba pasiūlyti kompetentingam teismui skirti tokias sankcijas.“;

13) 66 straipsnis papildomas šiomis dalimis:

„6. Nukrypstant nuo 40 straipsnio 4 dalies, Estijos, Latvijos ir Lietuvos perdavimo sistemos operatoriai gali naudotis balansavimo paslaugomis, kurias teikia šalies elektros energijos kaupimo paslaugų teikėjai, su perdavimo sistemos operatoriais susijusios įmonės ir kiti perdavimo sistemos operatoriams priklausantys įrenginiai.

Nukrypstant nuo 54 straipsnio 2 dalies, Estija, Latvija ir Lietuva gali leisti savo perdavimo sistemos operatoriams ir su perdavimo sistemos operatoriais susijusioms įmonėms turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti ir eksploatuoti energijos kaupimo įrenginius nerengiant atviro, skaidraus ir nediskriminacinio konkurso ir gali leisti tokiems energijos kaupimo įrenginiams pirkti arba parduoti elektros energiją balansavimo rinkose.

Pirmoje ir antroje pastraipose nurodytos nukrypti leidžiančios nuostatos taikomos ne ilgiau kaip trejus metus nuo Estijos, Latvijos ir Lietuvos prisijungimo prie žemyninės Europos sinchroninės zonos. Jei būtina užtikrinti tiekimo saugumą, Komisija pradinį trejų metų laikotarpį gali pratęsti ne ilgiau kaip penkeriems metams.

7. *Nukrypstant nuo 40 straipsnio 4 dalies ir 54 straipsnio 2 dalies, Kipras gali leisti savo perdavimo sistemos operatoriui turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti ir eksploatuoti energijos kaupimo įrenginius nerengiant atviro, skaidraus ir nediskriminacinio konkurso.*

Pirmoje pastraipoje nurodyta nukrypti leidžianti nuostata taikoma tol, kol Kipro perdavimo sistema bus jungiamosiomis linijomis sujungta su kitų valstybių narių perdavimo sistemomis.“;

14) įterpiamas šis ■ straipsnis:

„66a straipsnis

Galimybė gauti įperkamos elektros energijos kilus elektros energijos kainų krizei

1. *Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, įgyvendinimo sprendimu gali paskelbti regioninę arba Sąjungos masto elektros energijos kainų krizę, jei tenkinamos šios sąlygos:*
 - a) didmeninėse elektros energijos rinkose **vidutinės** kainos yra labai aukštos – bent du su puse karto aukštesnės už vidutinę ankstesnių penkerių metų kainą **ir siekia bent 180 EUR/MWh** – ir prognozuojama, kad tokios kainos išsilaikys bent šešis mėnesius. ***Apskaičiuojant vidutinę ankstesnių penkerių metų kainą neatsižvelgiama į laikotarpius, kuriais buvo paskelbta regioninė arba Sąjungos masto elektros energijos kainų krizė;***

- b) labai (70 proc. *intervale*) išauga mažmeninės elektros energijos kainos ir prognozuojama, kad tokios kainos išsilaikys bent *tris* mėnesius.

2. 1 dalyje nurodytame įgyvendinimo sprendime *nurodomas* to įgyvendinimo sprendimo galiojimo laikotarpis, kuris negali viršyti vieno metų. *Tas laikotarpis 8 dalyje nustatyta tvarka gali būti pratęstas vieno metų neviršijantiems iš eilės einantiems laikotarpiams.*
3. *Skelbiant regioninę arba Sąjungos masto elektros energijos kainų krizę pagal 1 dalį užtikrinama sąžininga konkurencija ir prekyba visose valstybėse narėse, kuriose įgyvendinimo sprendimas daro poveikį, kad nebūtų netinkamai iškraipoma vidaus rinka.*
4. *Jei tenkinamos 1 dalyje nustatytos sąlygos, Komisija pateikia pasiūlymą paskelbti regioninę arba Sąjungos masto elektros energijos kainų krizę, kuriame nustato ir siūlomą įgyvendinimo sprendimo galiojimo laikotarpį.*
5. *Taryba kvalifikuota balsų dauguma gali iš dalies pakeisti Komisijos pasiūlymą, pateiktą pagal 4 ar 8 dalis.*

6. Kai **Taryba** priima įgyvendinimo sprendimą pagal 1 dalį, to sprendimo galiojimo laikotarpiu valstybės narės gali elektros energijos tiekimo mažosioms įmonėms ir vidutinėms įmonėms kainų nustatymui taikyti **laikinas** tikslines valstybės intervencines priemones. Tokios valstybės intervencinės priemonės:
- a) negali būti taikomos daugiau kaip 70 proc. naudos gavėjo per tą patį praėjusių metų laikotarpį suvartoto kiekio ir jomis turi būti toliau skatinama mažinti paklausą;
 - b) turi atitikti 5 straipsnio 4 ir 7 dalyse nustatytas sąlygas;
 - c) kai aktualu, turi atitikti šio straipsnio 7 dalyje nustatytas sąlygas;
 - d) **turi būti parengtos taip, kad būtų kuo labiau sumažintas neigiamas vidaus rinkos susiskaidymas.**

7. Kai **Taryba** priima įgyvendinimo sprendimą pagal 1 dalį, valstybės narės, nukrypdamos nuo 5 straipsnio 7 dalies c punkto, to sprendimo galiojimo laikotarpiu, taikydamos tikslines valstybės intervencines priemones elektros energijos tiekimo kainų nustatymui pagal 5 straipsnio 6 dalį arba šio straipsnio 6 dalį, išimties tvarka gali laikinai nustatyti tokią elektros energijos tiekimo kainą, kuri yra mažesnė už sąnaudas, jei tenkinamos šios sąlygos:
- a) namų ūkių vartotojams nustatyta kaina taikoma tik ne daugiau kaip 80 proc. namų ūkių vartojimo medianos ir ja išlaikoma paskata mažinti paklausą;
 - b) nediskriminuojami tiekėjai;
 - c) tiekėjams *skaidriai ir nediskriminuojant* kompensuojama už tiekimą už sąnaudas mažesne kaina;
 - d) visi tiekėjai turi teisę tokiu pačiu pagrindu teikti pasiūlymus dėl elektros energijos tiekimo už sąnaudas mažesne kaina;
 - e) *pasiūlytomis priemonėmis neiškraipoma elektros energijos vidaus rinka.*

8. *Likus pakankamai laiko iki 2 dalyje nurodyto galiojimo laikotarpio pabaigos, Komisija įvertina, ar yra toliau tenkinamos 1 dalyje nustatytos sąlygos. Jei Komisija mano, kad 1 dalyje nustatytos sąlygos toliau tenkinamos, ji pateikia Tarybai pasiūlymą pratęsti pagal 1 dalį priimto įgyvendinimo sprendimo galiojimo laikotarpį. Jei Taryba nusprendžia pratęsti galiojimo laikotarpį, tokiam pratęstam laikotarpiui taikomos 6 ir 7 dalys.*

Komisija nuolat vertina ir stebi pagal šį straipsnį priimtų priemonių poveikį ir reguliariai skelbia tokių vertinimų rezultatus.“;

15) 69 straipsnio 2 dalis pakeičiama taip:

„2. Ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d. Komisija peržiūri šios direktyvos įgyvendinimą ir pateikia ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai. Jei tinkama, kartu su ataskaita arba po ataskaitos pateikimo Komisija pateikia pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.

Atlikdama peržiūrą Komisija visų pirma įvertina galutiniams vartotojams siūlomą paslaugų kokybę ir tai, ar vartotojai, ypač pažeidžiami vartotojai ir energijos nepriteklių patiriantys vartotojai, yra tinkamai apsaugoti pagal šią direktyvą.“

3 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. *Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip ... [šeši mėnesiai nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos].*

Nukrypstant nuo šio straipsnio pirmos pastraipos, valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad 1 straipsnio 2 ir 4 punktų būtų laikomasi ne vėliau kaip ... [24 mėnesiai nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos].

Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. *Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų nuostatų tekstus.*

4 straipsnis
Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja *dvidešimtą* dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

5 straipsnis

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta ...

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas / Pirmininkė

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė

**PRIEDAS. SUBJEKTAI AR ASMENYS,
IŠ KURIŲ NUOMONĖS REFERENTĖ GAVO INFORMACIJOS**

Pagal Darbo tvarkos taisyklių I priedo 8 straipsnį pranešėjas pareiškia, kad, rengdamas šį pranešimą, iki jo priėmimo komitete gavo informacijos iš šių subjektų ar asmenų:

Subjektas ir (arba) asmuo
Eurelectric
European Network of Transmission System Operators for Electricity
E.ON SE
PGE Polska Grupa Energetyczna SA
Nordenergi
EDF France
Climate Action Network Europe
European Commission (DG ENER)
Ørsted A/S
Acciona S.A.
Nominated Electricity Market Operator (NEMO) committee - OMIE
E.DSO – European Distribution System Operators
Alcoa
EASE
GEODE
ACER
BEUC
ASEALEN
REScoop.eu
EREF
Instituto de Investigación Tecnológica de Comillas (IIT)
Permanent Representation of Germany
Arcelor Mittal
RWE
EEX
Uniper
Nord Pool AS
European Committee of the Regions
Shell
Vattenfall
EGEC
smartEn Smart Energy Europe
DSO Entity
Asociación de Comercializadores Independientes de Energía (ACIE)
European Economic and Social Committee
Naturgy
ENI

Permanent Representation of Denmark
Eurometaux
Euromines
Fondation Abbé Pierre, Friends of the Earth Europe, FEANTSA, ESF
Institute for European Environmental Policy
ENEL
Solar Power Europe
Red Eléctrica Española
Permanent Representation of Spain
Permanent Representation of Luxembourg
RE-Source Platform
E3G
Wind Europe

Šis sąrašą parengė ir visą atsakomybę už jį prisiima pranešėjas.

30.6.2023

EKONOMIKOS IR PINIGŲ POLITIKOS KOMITETO NUOMONĖ

pateikta Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komitetui

dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES), kuriuo siekiant patobulinti Sąjungos elektros energijos rinkos modelį iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2019/943 bei (ES) 2019/942 ir direktyvos (ES) 2018/2001 bei (ES) 2019/944 (COM(2023)0148 – C9-0049/2023 – 2023/0077(COD))

Nuomonės referentas: Pedro Silva Pereira

PAKEITIMAS

Ekonomikos ir pinigų politikos komitetas ragina atsakingą Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komitetą atsižvelgti į šiuos pakeitimus:

Pakeitimas 1

Pasiūlymas dėl reglamento 3 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas

(3) reaguojant į šią padėtį, 2021 m. spalio mėn. Komisijos pristatyta komunikate dėl energijos kainų pateiktas priemonių rinkinys, kuriuo ES ir jos valstybės narės gali naudotis, kad pašalintų tiesioginį didelių energijos kainų poveikį namų ūkiams ir įmonėms (įskaitant pajamų rėmimą, mokesčių lengvatas, dujų taupymo ir saugojimo priemonės) ir padidintų atsparumą būsimiems kainų sukrėtimams. Savo 2022 m. kovo 8 d. komunikate „REPowerEU“: bendri Europos veiksmai įperkamesnei energijai bei saugesnei ir tvaresnei energetikai užtikrinti¹⁸ Komisija nurodė įvairias papildomas priemones, kuriomis siekiama sustiprinti priemonių rinkinį ir reaguoti į kylančias energijos

Pakeitimas

(3) reaguojant į šią padėtį, 2021 m. spalio mėn. Komisijos pristatyta komunikate dėl energijos kainų pateiktas priemonių rinkinys, kuriuo ES ir jos valstybės narės gali naudotis, kad pašalintų tiesioginį didelių energijos kainų poveikį namų ūkiams ir įmonėms (įskaitant pajamų rėmimą, mokesčių lengvatas, dujų taupymo ir saugojimo priemonės) ir padidintų atsparumą būsimiems kainų sukrėtimams. Savo 2022 m. kovo 8 d. komunikate „REPowerEU“: bendri Europos veiksmai įperkamesnei energijai bei saugesnei ir tvaresnei energetikai užtikrinti¹⁸ Komisija nurodė įvairias papildomas priemones, kuriomis siekiama sustiprinti priemonių rinkinį ir reaguoti į kylančias energijos

kainas. 2022 m. kovo 23 d. Komisija **taip pat nustatė laikiną** valstybės pagalbos teikimo **tvarką**, kad būtų leista teikti tam tikras subsidijas, skirtas didelių energijos kainų poveikiui sušvelninti¹⁹;

kainas. 2022 m. kovo 23 d. Komisija **patvirtino laikiną krizės sąlygomis taikomą sistemą, kuria nustatoma laikina** valstybės pagalbos teikimo **tvarka**, kad būtų leista teikti tam tikras subsidijas, skirtas didelių energijos kainų poveikiui sušvelninti¹⁹. **2023 m. kovo 23 d. sistema buvo pakeista laikinąja krizės ir pereinamojo laikotarpio sistema, kuria reaguojant į krizę užtikrinamas lankstumas ir paprastumas, sykiu užtikrinant tikslingą pagalbą, taip pat sanglaudos tikslus ir padedama siekti Žaliojo kurso pramonės plano tikslų;**

¹⁸ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „REPowerEU“: bendri Europos veiksmai įperkamesnei energijai bei saugesnei ir tvaresnei energetikai užtikrinti“, COM/2022/108 final.

¹⁹ Komisijos komunikatas „Laikinoji valstybės pagalbos priemonių, skirtų ekonomikai remti krizės sąlygomis reaguojant į Rusijos agresiją prieš Ukrainą, sistema“, C 131 I/01, C/2022/1890.

¹⁸ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „REPowerEU“: bendri Europos veiksmai įperkamesnei energijai bei saugesnei ir tvaresnei energetikai užtikrinti“, COM/2022/108 final.

¹⁹ Komisijos komunikatas „Laikinoji valstybės pagalbos priemonių, skirtų ekonomikai remti krizės sąlygomis reaguojant į Rusijos agresiją prieš Ukrainą, sistema“, C 131 I/01, C/2022/1890.

Pakeitimas 2

Pasiūlymas dėl reglamento 3 a konstatuojamoji dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas

Pakeitimas

(3a) laikinoji valstybės pagalbos krizės ir pereinamojo laikotarpio sąlygomis sistema yra Žaliojo kurso pramonės plano antrojo ramsčio dalis. Reikėtų pažymėti, kad tai laikina ir tikslinga sistema ir kad esama kompromisų dėl švarių technologijų gamybos Europoje finansavimo paspartinimo ir vidaus rinkos vientisumo, nes ne visos valstybės narės turi vienodas biudžeto galimybes

vykdyti būtinas investicijas. Todėl reikia tinkamų priemonių, kad būtų galima struktūriškai reaguoti į investicijų poreikius;

Pakeitimas 3

Pasiūlymas dėl reglamento 3 b konstatuojamoji dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas

Pakeitimas

(3b) dėl energijos kainų šuolių, kuriuos dar labiau pablogino Rusijos agresija prieš Ukrainą ir pernelyg spekuliacinė rinkos dalyvių praktika, atsirado infliacinis spaudimas ir padidėjo nelygybė;

Pakeitimas 4

Pasiūlymas dėl reglamento 11 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas

Pakeitimas

(11) elektros energijos rinkos modelio reforma turėtų būti naudinga ne tik namų ūkių vartotojams, bet ir ***Sajungos pramonės konkurencingumui, nes turėtų būti palengvintos jų galimybės*** investuoti į reikalingas švarias technologijas, kad jie galėtų įgyvendinti savo perėjimo prie nulinio grynojo anglies dioksido pėdsako priemones. Energetikos pertvarka Sąjungoje turi būti remiama tvirta švarių technologijų gamybos baze. Šiomis reformomis bus remiamas įperkamas pramonės elektrifikavimas ir Sąjungos, kaip pasaulinės lyderės švarios energijos technologijų mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje, pozicija;

(11) elektros energijos rinkos modelio reforma turėtų būti naudinga ne tik namų ūkių vartotojams, bet ir ***sudaryti sąlygas Sajungos pramonei*** investuoti į reikalingas švarias technologijas, kad jie galėtų įgyvendinti savo perėjimo prie nulinio grynojo anglies dioksido pėdsako priemones. Energetikos pertvarka Sąjungoje turi būti remiama tvirta švarių technologijų gamybos baze. Šiomis reformomis bus remiamas įperkamas pramonės elektrifikavimas ir Sąjungos, kaip pasaulinės lyderės švarios energijos technologijų mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje, pozicija;

Pakeitimas 5

Pasiūlymas dėl reglamento 19 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas

(19) vartotojams ir tiekėjams reikia veiksmingų ir efektyvių išankstinių sandorių rinkų, kad jie galėtų kompensuoti ilgalaikį kainų poveikį ir sumažinti priklausomybę nuo trumpalaikių kainų. Siekiant užtikrinti, kad energijos vartotojai visoje ES galėtų visapusiškai pasinaudoti integruotų elektros energijos rinkų ir konkurencijos pranašumais visoje Sąjungoje, Sąjungos elektros energijos išankstinių sandorių rinkos veikimas turėtų būti pagerintas įsteigiant regioninius virtualiuosius centrus, siekiant įveikti esamą rinkos susiskaidymą ir žemą likvidumą daugelyje prekybos zonų. ***Regioniniai virtualieji centrai turėtų apimti kelias prekybos zonas ir kartu užtikrinti tinkamą kainų koreliaciją. Virtualiojo centro veikla gali neapimti kai kurių prekybos zonų, atsižvelgiant į tai, kad jos prisideda prie centro referencinės kainos nustatymo. Tačiau šių prekybos zonų rinkos dalyviai vis tiek turėtų turėti galimybę apsidrausti per centrą;***

Pakeitimas 6

Pasiūlymas dėl reglamento 21 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas

(21) siekiant padidinti rinkos dalyvių galimybes apsidrausti, turėtų būti išplėstas pagal Komisijos reglamentą (ES) 2016/1719 sukurtos bendrosios paskirstymo platformos vaidmuo. Bendrojoje paskirstymo platformoje turėtų būti sudaromos sąlygos prekiauti finansinėmis ilgalaikėmis perdavimo tarp skirtingų prekybos zonų ir regioninių virtualiųjų centrų teisėmis. Rinkos dalyvių pateikti finansinių perdavimo teisių

Pakeitimas

(19) vartotojams ir tiekėjams reikia veiksmingų ir efektyvių išankstinių sandorių rinkų, kad jie galėtų kompensuoti ilgalaikį kainų poveikį ir sumažinti priklausomybę nuo trumpalaikių kainų. Siekiant užtikrinti, kad energijos vartotojai visoje ES galėtų visapusiškai pasinaudoti integruotų elektros energijos rinkų ir konkurencijos pranašumais visoje Sąjungoje, Sąjungos elektros energijos išankstinių sandorių rinkos veikimas turėtų būti pagerintas įsteigiant regioninius virtualiuosius centrus, siekiant įveikti esamą rinkos susiskaidymą ir žemą likvidumą daugelyje prekybos zonų. ***Komisija turėtų įvertinti regioninių virtualiųjų centrų pridėtinę vertę ir šį vertinimą pateikti teisės aktų leidėjams;***

Pakeitimas

(21) siekiant padidinti rinkos dalyvių galimybes apsidrausti, turėtų būti išplėstas pagal Komisijos reglamentą (ES) 2016/1719 sukurtos bendrosios paskirstymo platformos vaidmuo. Bendrojoje paskirstymo platformoje turėtų būti sudaromos sąlygos prekiauti finansinėmis ilgalaikėmis perdavimo tarp skirtingų prekybos zonų ir regioninių virtualiųjų centrų, ***kai tokie įsteigti,*** teisėmis. Rinkos dalyvių pateikti finansinių

pavedimai derinami tuo pat metu atliekant ilgalaikio tarpzoninio pralaidumo paskirstymą. Toks derinimas ir paskirstymas turėtų būti atliekami reguliariai, kad būtų užtikrintas pakankamas likvidumas, taigi ir suteiktos veiksmingos apsidraudimo galimybės rinkos dalyviams. Ilgalaikės perdavimo teisės turėtų būti suteikiamos dažnai (nuo kito mėnesio iki bent trejų metų į priekį), kad būtų suderintos su įprastu rinkos dalyvių apsidraudimo laikotarpiu. Turėtų būti vykdoma bendrosios paskirstymo platformos stebėseną ir reikalavimų vykdymo užtikrinimas, siekiant garantuoti, kad ji tinkamai atliks savo užduotis;

perdavimo teisių pavedimai **turėtų būti** derinami tuo pat metu atliekant ilgalaikio tarpzoninio pralaidumo paskirstymą. Toks derinimas ir paskirstymas turėtų būti atliekami reguliariai, kad būtų užtikrintas pakankamas likvidumas, taigi ir suteiktos veiksmingos apsidraudimo galimybės rinkos dalyviams. Ilgalaikės perdavimo teisės turėtų būti suteikiamos dažnai (nuo kito mėnesio iki bent trejų metų į priekį), kad būtų suderintos su įprastu rinkos dalyvių apsidraudimo laikotarpiu. Turėtų būti vykdoma bendrosios paskirstymo platformos stebėseną ir reikalavimų vykdymo užtikrinimas, siekiant garantuoti, kad ji tinkamai atliks savo užduotis;

Pakeitimas 7

Pasiūlymas dėl reglamento 30 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas

(30) valstybėms narėms nusprendus remti viešosiomis lėšomis finansuojamas naujas investicijas (tiesioginio kainų rėmimo schemas) į mažo anglies dioksido pėdsako, iš neiškastinio kuro gaminamą elektros energiją, kad būtų pasiekti Sąjungos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslai, tos schemas turėtų būti struktūrizuotos sudarant abipusius sandorius dėl kainų skirtumo, kurie, be pajamų garantijos, apimtų ir rinkos pajamų, gautų iš atitinkamų elektros energijos gamybos išteklių, padidinimą. Naujos investicijos į elektros energijos gamybą turėtų apimti investicijas į naujus elektros energijos gamybos objektus, investicijas, kuriomis siekiama modernizuoti esamus elektros energijos gamybos objektus, taip pat investicijas, kuriomis siekiama išplėsti esamus elektros energijos gamybos objektus arba pratęsti jų eksploataavimo trukmę;

Pakeitimas

(30) valstybėms narėms nusprendus remti viešosiomis lėšomis finansuojamas naujas investicijas (tiesioginio kainų rėmimo schemas) į mažo anglies dioksido pėdsako, iš neiškastinio kuro gaminamą elektros energiją, kad būtų pasiekti Sąjungos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslai, tos schemas turėtų būti struktūrizuotos sudarant abipusius sandorius dėl kainų skirtumo, kurie, be pajamų garantijos, apimtų ir rinkos pajamų, gautų iš atitinkamų elektros energijos gamybos išteklių, padidinimą. Naujos investicijos į elektros energijos gamybą turėtų apimti investicijas į naujus elektros energijos gamybos objektus, investicijas, kuriomis siekiama modernizuoti esamus elektros energijos gamybos objektus, taip pat investicijas, kuriomis siekiama išplėsti esamus elektros energijos gamybos objektus arba pratęsti jų eksploataavimo trukmę. ***Kadangi šiomis schemomis netiesiogiai iš dalies keičiamos dabartinės valstybės pagalbos taisyklės (Komisijos***

komunikatas „2022 m. valstybės pagalbos klimato ir aplinkos apsaugai ir energetikai gairės“^{19a}, Komisijos komunikatas „Laikinoji valstybės pagalbos priemonių, skirtų ekonomikai remti krizės sąlygomis reaguojant į Rusijos agresiją prieš Ukrainą, sistema“, 2022/C 131 I/01^{19b}) dėl viešosios paramos teikimo tam tikrų rūšių elektros energijos gamybai, Komisija turėtų reguliariai vertinti, ar jos tebėra tinkamos ir neproporcingai neiškraipo ir neskaido vidaus rinkos;

^{19a} https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?toc=OJ%3AC%3A2022%3A080%3ATOC&uri=uriserv%3AOJ.C_.2022.080.01.0001.01.ENG

^{19b} <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=uriserv:OJ.CI.2022.131.01.0001.01.ENG>

Pakeitimas 8

Pasiūlymas dėl reglamento 34 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas

(34) dėl didėjančių rinkos pajamų apribojimų tiesioginės kainų rėmimo schemos, pagrįstos abipusiais sandoriais dėl kainų skirtumo, turėtų būti papildomas valstybių narių pajamų šaltinis didelių energijos kainų laikotarpiams. Siekdamos dar labiau sušvelninti didelių elektros energijos kainų poveikį vartotojų sąskaitoms už energiją, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad pajamos, gautos iš gamintojų, kuriems taikomos tiesioginės kainų rėmimo schemos pagal abipusius sandorius dėl kainų skirtumo, būtų perduotos *visiems* galutiniams elektros energijos vartotojams, įskaitant namų ūkius, MVĮ ir pramoninius vartotojus, atsižvelgiant į jų suvartojimą. Pajamos

Pakeitimas

(34) dėl didėjančių rinkos pajamų apribojimų tiesioginės kainų rėmimo schemos, pagrįstos abipusiais sandoriais dėl kainų skirtumo, turėtų būti papildomas valstybių narių pajamų šaltinis didelių energijos kainų laikotarpiams. Siekdamos dar labiau sušvelninti didelių elektros energijos kainų poveikį vartotojų sąskaitoms už energiją, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad pajamos, gautos iš gamintojų, kuriems taikomos tiesioginės kainų rėmimo schemos pagal abipusius sandorius dėl kainų skirtumo, būtų perduotos galutiniams elektros energijos vartotojams, įskaitant namų ūkius, MVĮ ir pramoninius vartotojus, atsižvelgiant į jų suvartojimą, *pirmenybę teikiant*

turėtų būti perskirstomos taip, kad būtų užtikrinta, jog vartotojams tam tikru mastu poveikį vis dar darytų kainų signalas, kad jie sumažintų savo vartojimą, kai kainos yra didelės, arba perkeltų jį į mažesnių kainų laikotarpius (paprastai tai laikotarpiai, kai pagaminama didesnė atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis). Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad pajamų perskirstymas galutiniams elektros energijos vartotojams nedarytų poveikio vienodoms sąlygoms ir skirtingų tiekėjų konkurencijai;

Pakeitimas 9

Pasiūlymas dėl reglamento 45 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas

(45) kai tiekėjai neužtikrina, kad jų elektros energijos portfelis būtų pakankamai apdraustas nuo didmeninių elektros energijos kainų pokyčių, jiems gali kilti finansinė rizika, **o jiems žlugus** išlaidos perkeliamos vartotojams ir kitiems tinklo naudotojams. Taigi reikėtų užtikrinti, kad tiekėjai, siūlydami elektros energijos tiekimo fiksuota kaina sutartis, būtų tinkamai apsidraudę. **Tinkamoje** apsidraudimo **strategijoje** turėtų būti atsižvelgiama į tiekėjų prieigą prie nuosavos gamybos ir kapitalizaciją, taip pat į jų įtaką didmeninės rinkos kainų pokyčiams;

Pakeitimas 10

Pasiūlymas dėl reglamento 53 konstatuojamoji dalis

pažeidžiamiems vartotojams ir tiems, kurie patiria energijos nepriteklių arba tokio nepritekliaus riziką. Pajamos turėtų būti perskirstomos taip, kad būtų užtikrinta, jog vartotojams tam tikru mastu poveikį vis dar darytų kainų signalas, kad jie sumažintų savo vartojimą, kai kainos yra didelės, arba perkeltų jį į mažesnių kainų laikotarpius (paprastai tai laikotarpiai, kai pagaminama didesnė atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis). Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad pajamų perskirstymas galutiniams elektros energijos vartotojams nedarytų poveikio vienodoms sąlygoms ir skirtingų tiekėjų konkurencijai;

Pakeitimas

(45) kai tiekėjai neužtikrina, kad jų elektros energijos portfelis būtų pakankamai apdraustas nuo didmeninių elektros energijos kainų pokyčių, jiems gali kilti finansinė rizika, **jie gali žlugti, o** išlaidos **bus** perkeliamos vartotojams ir kitiems tinklo naudotojams. Taigi reikėtų užtikrinti, kad tiekėjai, siūlydami elektros energijos tiekimo fiksuota kaina sutartis, būtų tinkamai apsidraudę. **Tinkama** apsidraudimo **strategija turėtų derėti su atitinkamais Sąjungos finansinių paslaugų teisės aktais ir joje** turėtų būti atsižvelgiama į tiekėjų prieigą prie nuosavos gamybos ir kapitalizaciją, taip pat į jų įtaką didmeninės rinkos kainų pokyčiams, **tiekėjo dydį ir rinkos struktūrą;**

(53) valstybės intervencinės priemonės, taikomos nustatant elektros energijos tiekimo kainą, iš esmės yra rinką iškraipančios priemonės. Todėl tokios intervencinės priemonės gali būti taikomos tik kaip su viešąja paslauga susiję įsipareigojimai ir joms taikomos konkrečios sąlygos. Pagal šią direktyvą, reguliuojamos kainos gali būti taikomos energijos nepriteklių patiriantiems ir pažeidžiamiems namų ūkiams (įskaitant už sąnaudas mažesnes kainas) ir, kaip pereinamojo laikotarpio priemonė, namų ūkiams ir labai mažoms įmonėms. Krizės metu, kai labai padidėja didmeninės ir mažmeninės elektros energijos kainos ir tai daro neigiamą poveikį kitiems ekonomikos sektoriams, valstybėms narėms turėtų būti leidžiama reguliuojamas kainas laikinai taikyti ir mažosioms bei vidutinėms įmonėms. Valstybėms narėms turėtų būti leidžiama laikinai nustatyti mažesnes už sąnaudas reguliuojamas kainas, kurios taikomos namų ūkiams ir MVĮ, jei dėl to neatsiranda iškraipymų tarp tiekėjų ir kompensuojamos tiekėjų sąnaudos, patiriamos elektros energiją tiekiant už sąnaudas mažesne kaina. Tačiau reikia užtikrinti, kad toks kainų reguliavimas būtų tikslingas ir nesukurtų paskatų didinti vartojimą. Todėl toks kainų reguliavimas turėtų būti apribotas iki 80 proc. namų ūkių vartojimo medianos ir 70 proc. praėjusiais metais MVĮ suvartoto kiekio. Komisija turėtų nuspręsti, kada kyla tokia elektros energijos kainų krizė ir kada ši galimybė pradedama taikyti. Komisija taip pat turėtų nurodyti to sprendimo galiojimo terminą, kuriuo taikomas laikinas kainų reguliavimo pratęsimas, kuris gali trukti ne ilgiau kaip vienus metus. Jei kuri nors iš šiame reglamente numatytų priemonių laikoma valstybės pagalba, su tokia priemone susijusios nuostatos nedaro poveikio SESV 107 ir 108 straipsnių taikymui;

(53) valstybės intervencinės priemonės, taikomos nustatant elektros energijos tiekimo kainą, iš esmės yra rinką iškraipančios priemonės, **net jei elektros tiekimas turėtų būti laikomas pagrindine paslauga**. Todėl tokios intervencinės priemonės gali būti taikomos tik kaip su viešąja paslauga susiję įsipareigojimai ir joms taikomos konkrečios sąlygos. Pagal šią direktyvą, reguliuojamos kainos gali būti taikomos energijos nepriteklių patiriantiems ir pažeidžiamiems namų ūkiams (įskaitant už sąnaudas mažesnes kainas) ir, kaip pereinamojo laikotarpio priemonė, namų ūkiams ir labai mažoms įmonėms. Krizės metu, kai labai padidėja didmeninės ir mažmeninės elektros energijos kainos ir tai daro neigiamą poveikį kitiems ekonomikos sektoriams, valstybėms narėms turėtų būti leidžiama reguliuojamas kainas laikinai taikyti ir mažosioms bei vidutinėms įmonėms. Valstybėms narėms turėtų būti leidžiama laikinai nustatyti mažesnes už sąnaudas reguliuojamas kainas, kurios taikomos namų ūkiams ir MVĮ, jei dėl to neatsiranda iškraipymų **vidaus rinkoje ar** tarp tiekėjų ir kompensuojamos tiekėjų sąnaudos, patiriamos elektros energiją tiekiant už sąnaudas mažesne kaina. Tačiau reikia užtikrinti, kad toks kainų reguliavimas būtų tikslingas ir nesukurtų paskatų didinti vartojimą. Todėl toks kainų reguliavimas turėtų būti apribotas iki 80 proc. namų ūkių **ir labai mažų įmonių** vartojimo medianos, **bent 90 proc. pažeidžiamų vartotojų** ir 70 proc. praėjusiais metais MVĮ suvartoto kiekio. Komisija turėtų nuspręsti, kada kyla tokia elektros energijos kainų krizė ir kada ši galimybė pradedama taikyti. Komisija taip pat turėtų nurodyti to sprendimo galiojimo terminą, kuriuo taikomas laikinas kainų reguliavimo pratęsimas, kuris gali trukti ne ilgiau kaip vienus metus. Jei kuri nors iš šiame reglamente numatytų priemonių laikoma valstybės pagalba, su

tokia priemone susijusios nuostatos nedaro poveikio SESV 107 ir 108 straipsnių taikymui;

Pakeitimas 11

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 1 pastraipos 1 punkto a papunktis

Reglamentas (ES) 2019/943

1 straipsnio b punktas

Komisijos siūlomas tekstas

b) nustatyti pagrindinius gerai veikiančių, integruotų elektros energijos rinkų principus, pagal kuriuos visiems išteklių teikėjams ir elektros vartotojams suteikiama nediskriminacinė galimybė patekti į rinką, sudaromos sąlygos plėtoti išankstinių elektros energijos sandorių rinkas, kad tiekėjai ir vartotojai galėtų apsidrausti arba apsaugoti nuo būsimo elektros energijos kainų svyravimo rizikos, **suteikiama galių vartotojams**, užtikrinamas konkurencingumas pasaulio rinkoje, padidinamas lankstumas taikant reguliavimo apkrova, energijos kaupimo ir kitus neiškastinių išteklių suteikiamo lankstumo sprendimus, užtikrinamas energijos vartojimo efektyvumas bei palengvinamas paskirstytosios paklausos ir pasiūlos telkimas, taip pat sudaromos sąlygos integruoti rinką ir sektorius ir pagal rinkos principus atlyginti už elektros energiją, pagamintą iš atsinaujinančiųjų išteklių;

Pakeitimas

b) nustatyti pagrindinius gerai veikiančių, integruotų elektros energijos rinkų principus, pagal kuriuos visiems išteklių teikėjams ir elektros vartotojams suteikiama nediskriminacinė galimybė patekti į rinką, sudaromos sąlygos plėtoti išankstinių elektros energijos sandorių rinkas, kad tiekėjai ir vartotojai galėtų apsidrausti arba apsaugoti nuo būsimo elektros energijos kainų svyravimo rizikos, **sykiu išvengiant žalingos spekuliacinės praktikos, būtų apsaugoti vartotojai, įskaitant pažeidžiamus vartotojus**, užtikrinamas konkurencingumas pasaulio rinkoje, padidinamas lankstumas taikant reguliavimo apkrova, energijos kaupimo ir kitus neiškastinių išteklių suteikiamo lankstumo sprendimus, užtikrinamas energijos vartojimo efektyvumas bei palengvinamas paskirstytosios paklausos ir pasiūlos telkimas, taip pat sudaromos sąlygos integruoti rinką ir sektorius ir pagal rinkos principus atlyginti už elektros energiją, pagamintą iš atsinaujinančiųjų išteklių;

Pakeitimas 12

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 1 pastraipos 1 punkto b papunktis

Reglamentas (ES) 2019/943

1 straipsnio e punktas

Komisijos siūlomas tekstas

e) remti ilgalaikes investicijas į atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybą ir sudaryti sąlygas vartotojams **sumažinti savo sąskaitų** už energiją priklausomybę nuo trumpojo laikotarpio elektros energijos rinkos kainų svyravimų, visų pirma nuo iškastinio kuro kainų vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu.

Pakeitimas

e) remti ilgalaikes investicijas į atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybą ir **lankstumą siekiant** sudaryti sąlygas vartotojams **apmokėti sąskaitas** už energiją **ir sumažinti tų sąskaitų** priklausomybę nuo trumpojo laikotarpio elektros energijos rinkos kainų svyravimų, visų pirma nuo iškastinio kuro kainų vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu.

Pakeitimas 13

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 1 pastraipos 6 punktą

Reglamentas (ES) 2019/943

9 straipsnio 1 dalies įžanginė dalis

Komisijos siūlomas tekstas

1. Ne vėliau kaip 2024 m. gruodžio 1 d. **ENTSO-E, pasikonsultavęs** su ESMA, **pateikia** ACER **pasiūlymą įsteigti** išankstinių sandorių **rinkos regioninius virtualiuosius centrus. Tame pasiūlyme:**

Pakeitimas

1. Ne vėliau kaip 2024 m. gruodžio 1 d. **Komisija, pasikonsultavusi** su ESMA, **ENTSO-E ir ACER, pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai regioninių virtualių centrų steigimo poveikio** išankstinių sandorių **rinkai vertinimą. Kai manoma, kad tikslinga, kartu su vertinimu pateikiamas pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kai taikytina, ir jame, inter alia:**

Pakeitimas 14

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 1 pastraipos 6 punktą

Reglamentas (ES) 2019/943

9 straipsnio 1 dalies d a punktas (naujas)

Komisijos siūlomas tekstas

Pakeitimas

da) užtikrinama, kad virtualaus centro sukūrimas atitiktų tų regionų vartotojų interesus.

Pakeitimas 15

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 1 pastraipos 6 punktą

Reglamentas (ES) 2019/943

9 straipsnio 2 dalis

Komisijos siūlomas tekstas

2. Pasiūlymą dėl išankstinių sandorių rinkos regioninių virtualiųjų centrų įsteigimo ACER įvertina ir patvirtina arba iš dalies pakeičia per šešis mėnesius nuo jo pateikimo dienos. Pastaruoju atveju, prieš priimdama pakeitimus, ACER konsultuojasi su ENTSO-E. Priimtas pasiūlymas paskelbiamas ACER interneto svetainėje.

Pakeitimas

2. Pasiūlymą dėl išankstinių sandorių rinkos regioninių virtualiųjų centrų įsteigimo ACER įvertina ir patvirtina arba iš dalies pakeičia per šešis mėnesius nuo jo pateikimo dienos. Pastaruoju atveju, prieš priimdama pakeitimus, ACER, ***apie tai pranešusi ESMA***, konsultuojasi su ENTSO-E. Priimtas pasiūlymas paskelbiamas ACER interneto svetainėje.

Pakeitimas 16

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 1 pastraipos 6 punktą

Reglamentas (ES) 2019/943

9 straipsnio 5 dalis

Komisijos siūlomas tekstas

5. Jei reguliavimo institucija mano, kad rinkos dalyviams nepakanka galimybių apsidrausti, pasikonsultavusi su atitinkamomis finansų rinkos kompetentingomis institucijomis (jei išankstinių sandorių rinkos yra susijusios su finansinėmis priemonėmis, apibrėžtomis 4 straipsnio 1 dalies 15 punkte), ji gali reikalauti, kad elektros energijos biržos arba perdavimo sistemos operatoriai įgyvendintų papildomas priemones, pavyzdžiui, vykdytų rinkos formavimo veiklą, kad padidintų išankstinių sandorių rinkos likvidumą. Laikydami Sijungos konkurencijos teisės, Direktyvos (ES) 2014/65 ir reglamentų (ES) 648/2012 ***bei 600/2014, rinkos operatoriai gali savo nuožiūra parengti išankstinių sandorių rinkose siūlomus rizikos draudimo produktus, įskaitant ilgalaikius***

Pakeitimas

5. Jei reguliavimo institucija mano, kad rinkos dalyviams nepakanka galimybių apsidrausti, pasikonsultavusi su atitinkamomis finansų rinkos kompetentingomis institucijomis (jei išankstinių sandorių rinkos yra susijusios su finansinėmis priemonėmis, apibrėžtomis 4 straipsnio 1 dalies 15 punkte), ji gali reikalauti, kad elektros energijos biržos arba perdavimo sistemos operatoriai įgyvendintų papildomas priemones, pavyzdžiui, vykdytų rinkos formavimo veiklą, kad padidintų išankstinių sandorių rinkos likvidumą. ***Kai rinkos operatoriai kuria išankstinio apsidraudimo produktus, įskaitant ilgalaikius išankstinio apsidraudimo produktus, jie tai daro visapusiškai*** laikydami Sijungos konkurencijos teisės, Direktyvos (ES) 2014/65 ir reglamentų (ES) Nr.

išankstinių sandorių rinkose siūlomas rizikos draudimo produktus, kad užtikrintų rinkos dalyviams, įskaitant elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių objektų savininkus, tinkamas galimybes apsidrausti nuo finansinės rizikos dėl kainų svyravimų. Valstybės narės nereikalauja, kad tokia draudimo veikla galėtų apsiriboti vien valstybėje narėje ar prekybos zonoje vykdomais sandoriais.

648/2012 ***ir (ES) Nr. 600/2014***, kad užtikrintų rinkos dalyviams, įskaitant elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių objektų savininkus, tinkamas galimybes apsidrausti nuo finansinės rizikos dėl kainų svyravimų. Valstybės narės nereikalauja, kad tokia draudimo veikla galėtų apsiriboti vien valstybėje narėje ar prekybos zonoje vykdomais sandoriais.

Pakeitimas 17

Pasiūlymas dėl reglamento
1 straipsnio 1 pastraipos 9 punktą
Reglamentas (ES) 2019/942
19 a straipsnio 2 dalis

Komisijos siūlomas tekstas

2. Valstybės narės ***užtikrina***, kad tokios priemonės kaip rinkos kainų garantijų sistemos, kuriomis siekiama sumažinti finansinę riziką, susijusią su elektros energijos pirkimo sutartyse nustatytų užsakovo mokėjimo įsipareigojimų nevykdymu, būtų įdiegtos ir prieinamos vartotojams, kurie susiduria su kliūtimis patekti į elektros energijos pirkimo sutarčių rinką ir nepatiria finansinių sunkumų ***pagal*** SESV 107 ir 108 straipsnius. Šiuo tikslu valstybės narės atsižvelgia į Sąjungos lygmens priemones. Valstybės narės, taikydamos nediskriminacinius kriterijus, nustato, kurioms vartotojų kategorijoms šios priemonės taikomos.

Pakeitimas

2. Valstybės narės ***gali užtikrinti*** kad tokios priemonės kaip rinkos kainų garantijų sistemos, kuriomis siekiama sumažinti finansinę riziką, susijusią su elektros energijos pirkimo sutartyse nustatytų užsakovo mokėjimo įsipareigojimų nevykdymu, būtų įdiegtos ir prieinamos vartotojams, kurie susiduria su kliūtimis patekti į elektros energijos pirkimo sutarčių rinką ir nepatiria finansinių sunkumų. ***Komisija išnagrinėja, ar šiomis priemonėmis neproporcingai neiškraipoma ir neskaidoma vidaus rinka ir ar jos atitinka*** SESV 107 ir 108 straipsnius. Šiuo tikslu valstybės narės atsižvelgia į Sąjungos lygmens priemones. Valstybės narės, taikydamos nediskriminacinius kriterijus ***kiekvienai vartotojų kategorijai ir tinkamai atsižvelgdamos į pažeidžiamus vartotojus***, nustato, kurioms vartotojų kategorijoms šios priemonės taikomos.

Pakeitimas 18

Pasiūlymas dėl reglamento
1 straipsnio 1 pastraipos 9 punktą
Reglamentas (ES) 2019/943
19 a straipsnio 6 a dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas

Pakeitimas

6a. Kiekvienos elektros energijos pirkimo sutarties susitariančiosios šalys praneša nacionalinei reguliavimo institucijai apie kiekvienos sutarties numatytą kiekį, kainas ir trukmę. Nacionalinė reguliavimo institucija skelbia dienos vidutinę elektros energijos kainą, kuri yra tos dienos visų toje prekybos zonoje parduotų elektros energijos kiekių vidutinė svertinė kaina.

Pakeitimas 19

Pasiūlymas dėl reglamento
1 straipsnio 1 pastraipos 9 punktą
Reglamentas (ES) 2019/943
19 b straipsnio 1 dalis

Komisijos siūlomas tekstas

Pakeitimas

1. Tiesioginio kainų rėmimo schemas, pagal kurias remiamos naujos investicijos į elektros energijos gamybą iš 2 dalyje **išvardytų** išteklių, įgyvendinamos sudarant abipusį sandorį dėl kainų skirtumo. Naujos investicijos į elektros energijos gamybą apima investicijas į naujus elektros energijos gamybos objektus, investicijas, kuriomis siekiama modernizuoti esamus elektros energijos gamybos objektus, investicijas, kuriomis siekiama išplėsti esamus elektros energijos gamybos objektus arba pratęsti jų eksploatavimo trukmę.

1. Tiesioginio kainų rėmimo schemas, pagal kurias remiamos naujos investicijos į elektros energijos gamybą iš 2 dalyje **nurodytų** išteklių, įgyvendinamos sudarant abipusį sandorį dėl kainų skirtumo. **Tokios schemas turi būti bent proporcingos, atsižvelgiant į Reglamentą (ES) 2020/852 ir integruotame nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane numatytas investicijas, atsižvelgiant į Reglamento (ES) 2018/1999 4 straipsnio a punkte nurodytą priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo aspektą ir visus jo atnaujinimus.** Naujos investicijos į elektros energijos gamybą apima investicijas į naujus elektros energijos gamybos objektus, investicijas, kuriomis siekiama modernizuoti esamus elektros energijos gamybos objektus, investicijas, kuriomis siekiama išplėsti esamus elektros energijos gamybos objektus arba pratęsti jų

eksploatavimo trukmę.

Pakeitimas 20

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 1 pastraipos 9 punktą

Reglamentas (ES) 2019/943

19 b straipsnio 3 dalies a punktą

Komisijos siūlomas tekstas

a) parengiamos taip, kad pajamos, gautos, kai rinkos kaina viršija vykdymo kainą, būtų paskirstytos visiems galutiniams elektros energijos vartotojams pagal jų suvartojamą dalį (vienodos išlaidos / grąžinamosios išmokos už suvartotą MWh);

Pakeitimas

a) parengiamos taip, kad pajamos, gautos, kai rinkos kaina viršija vykdymo kainą, būtų paskirstytos visiems galutiniams elektros energijos vartotojams pagal jų suvartojamą dalį (vienodos išlaidos / grąžinamosios išmokos už suvartotą MWh), ***pirmenybę teikiant kompensacijoms pažeidžiamiesiems vartotojams;***

Pakeitimas 21

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 1 pastraipos 9 punktą

Reglamentas (ES) 2019/943

19 b straipsnio 3 dalies b a punktą (naujas)

Komisijos siūlomas tekstas

Pakeitimas

ba) užtikrinti, kad bendruomeniniams ir nedidelio masto projektams būtų galima naudotis sutartimis dėl kainų skirtumo už mažiausią pasiūlymo galutinę kainą;

Pakeitimas 22

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 1 pastraipos 14 punktą

Reglamentas (ES) 2019/943

69 a straipsnio 1 pastraipa

Komisijos siūlomas tekstas

Nė viena šio reglamento nuostata

Pakeitimas

Nė viena šio reglamento nuostata

nenukrypstant nuo Direktyvos (ES) 2014/65, Reglamento (ES) Nr. 648/2012 ir Reglamento (ES) Nr. 600/2014 nuostatų, kai rinkos dalyviai arba rinkos operatoriai vykdo veiklą, susijusią su finansinėmis priemonėmis, visų pirma priemonėmis, apibrėžtomis Direktyvos (ES) 2014/65 4 straipsnio 1 dalies 15 punkte.

nenukrypstant nuo Direktyvos (ES) 2014/65, Reglamento (ES) Nr. 648/2012 ir Reglamento (ES) Nr. 600/2014 nuostatų, kai rinkos dalyviai arba rinkos operatoriai vykdo veiklą, susijusią su finansinėmis priemonėmis, visų pirma priemonėmis, apibrėžtomis Direktyvos (ES) 2014/65 4 straipsnio 1 dalies 15 punkte. **Vengiama dubliuoti reguliavimo, atitikties ir ataskaitų teikimo reikalavimus.**

Pakeitimas 23

Pasiūlymas dėl reglamento
2 straipsnio 1 pastraipos 5 punktas
Direktyva (ES) 2019/944
28 a straipsnio 1 pastraipa

Komisijos siūlomas tekstas

Valstybės narės **užtikrina, kad pažeidžiami vartotojai būtų apsaugoti nuo atjungimo nuo elektros energijos tinklo**. Ši nuostata įtraukiama į pažeidžiamų vartotojų sampratą pagal šios direktyvos 28 straipsnio 1 dalį, nedarant poveikio 10 straipsnio 11 dalyje nustatytoms priemonėms.

Pakeitimas

Valstybės narės **draudžia atjungti nuo elektros energijos tinklo namų ūkio vartotojus, negalinčius apmokėti sąskaitų už energiją, pažeidžiamus namų ūkių vartotojus ir namų ūkius, kuriems gresia energijos nepriteklis arba kurie jį patiria**. Ši nuostata įtraukiama į pažeidžiamų vartotojų sampratą pagal šios direktyvos 28 straipsnio 1 dalį, nedarant poveikio 10 straipsnio 11 dalyje nustatytoms priemonėms.

Pakeitimas 24

Pasiūlymas dėl reglamento
2 straipsnio 1 pastraipos 6 punktas
Direktyva (ES) 2019/944
27 straipsnio 1 dalis

Komisijos siūlomas tekstas

1. Valstybės narės užtikrina, kad visiems namų ūkio vartotojams ir, kai valstybės narės mano, kad tai tinkama, mažosioms įmonėms, būtų teikiama universalioji paslauga, t. y. kad jos turėtų

Pakeitimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad visiems namų ūkio vartotojams **bei labai mažoms įmonėms** ir, kai valstybės narės mano, kad tai tinkama, mažosioms įmonėms, būtų teikiama universalioji

teisę savo teritorijoje gauti konkrečios kokybės elektros energiją už konkurencingas, lengvai bei aiškiai palyginamas, skaidrias ir nediskriminacines kainas. Siekdamos užtikrinti universaliosios paslaugos teikimą, valstybės narės skirstymo sistemų operatoriams nustato pareigą prijungti vartotojus prie savo tinklo tokiomis sąlygomis ir pagal tokius tarifus, kurie nustatyti 59 straipsnio 7 dalyje nustatyta tvarka. Ši direktyva netrukdo valstybėms narėms stiprinti namų ūkio vartotojų ir mažų ir vidutinių ne namų ūkio vartotojų pozicijų rinkoje, skatinant savanoriško telkimosi, kuriuo siekiama geriau atstovauti tai vartotojų grupei, galimybes.

paslauga, t. y. kad jos turėtų teisę savo teritorijoje gauti konkrečios kokybės elektros energiją už konkurencingas, lengvai bei aiškiai palyginamas, skaidrias ir nediskriminacines kainas. Siekdamos užtikrinti universaliosios paslaugos teikimą, valstybės narės skirstymo sistemų operatoriams nustato pareigą prijungti vartotojus prie savo tinklo tokiomis sąlygomis ir pagal tokius tarifus, kurie nustatyti 59 straipsnio 7 dalyje nustatyta tvarka. Ši direktyva netrukdo valstybėms narėms stiprinti namų ūkio vartotojų ir mažų ir vidutinių ne namų ūkio vartotojų pozicijų rinkoje, skatinant savanoriško telkimosi, kuriuo siekiama geriau atstovauti tai vartotojų grupei, galimybes.

Pakeitimas 25

Pasiūlymas dėl reglamento

2 straipsnio 1 pastraipos 10 punktas

Direktyva (ES) 2019/944

66 a straipsnio 1 dalies įžanginė dalis

Komisijos siūlomas tekstas

1. Komisija *savo sprendimu* gali paskelbti regioninę arba Sąjungos masto elektros energijos kainų krizę, jei tenkinamos šios sąlygos:

Pakeitimas

1. Komisija, *veikdama kartu su visomis valstybėmis narėmis*, gali *priimti sprendimą* paskelbti regioninę arba Sąjungos masto elektros energijos kainų krizę, jei *tuo pačiu metu* tenkinamos šios sąlygos *ir tikimasi, kad jos tęsis bent šešis mėnesius*:

Pakeitimas 26

Pasiūlymas dėl reglamento

2 straipsnio 1 pastraipos 10 punktas

Direktyva (ES) 2019/944

66 a straipsnio 2 a dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas

Pakeitimas

2a. Skelbiant regioninę ar Sąjungos masto elektros energijos kainų krizę

užtikrinamos vienodos sąlygos visoms valstybėms narėms, kurioms sprendimas daro poveikį, kad nebūtų neproporcingai iškraipoma vidaus rinka.

Pakeitimas 27

Pasiūlymas dėl reglamento
2 straipsnio 1 pastraipos 10 punktas
Direktyva (ES) 2019/944
66 a straipsnio 3 dalies c a punktas (naujas)

Komisijos siūlomas tekstas

Pakeitimas

ca) atsižvelgti į iškraipomąjį poveikį didmeninei rinkai.

Pakeitimas 28

Pasiūlymas dėl reglamento
2 straipsnio 1 pastraipos 10 punktas
Direktyva (ES) 2019/944
66 a straipsnio 3 a dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas

Pakeitimas

3a. Komisija paskelbia gaires, kaip šios ribos gali būti taikomos kartu su laikinąja krizės ir pereinamojo laikotarpio sistema, kol bus taikoma ir ši direktyva, ir sistema.

Pakeitimas 29

Pasiūlymas dėl reglamento
2 straipsnio 1 pastraipos 10 punktas
Direktyva (ES) 2019/944
66 a straipsnio 4 dalies a punktas

Komisijos siūlomas tekstas

Pakeitimas

a) namų ūkiams nustatyta kaina taikoma tik ne daugiau kaip 80 proc. namų ūkių vartojimo medianos ir ja išlaikoma paskata mažinti paklausą;

a) namų ūkiams *ir labai mažoms įmonėms* nustatyta kaina taikoma tik ne daugiau kaip 80 proc. namų ūkių vartojimo medianos ir ja išlaikoma paskata mažinti

*paklausa, taip pat bent 90 proc.
pažeidžiamų vartotojų;*

NUOMONĘ TEIKIANČIO KOMITETO PROCEDŪRA

Pavadinimas	Reglamentų (ES) 2019/943 bei (ES) 2019/942 ir direktyvų (ES) 2018/2001 bei (ES) 2019/944 dalinis keitimas siekiant patobulinti Sąjungos elektros energijos rinkos modelį
Nuorodos	COM(2023)0148 – C9-0049/2023 – 2023/0077(COD)
Atsakingas komitetas Paskelbimo plenariniame posėdyje data	ITRE 1.6.2023
Nuomonę pateikė Paskelbimo plenariniame posėdyje data	ECON 1.6.2023
Nuomonės referentas (-ė) Paskyrimo data	Pedro Silva Pereira 20.4.2023
Priėmimo data	28.6.2023
Galutinio balsavimo rezultatai	+ : 39 - : 8 0 : 4
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Rasmus Andresen, Anna-Michelle Asimakopoulou, Isabel Benjumea Benjumea, Stefan Berger, Engin Eroglu, Markus Ferber, Jonás Fernández, Valentino Grant, Claude Gruffat, José Gusmão, Michiel Hoogeveen, Stasys Jakeliūnas, France Jamet, Billy Kelleher, Ondřej Kovařík, Georgios Kyrtos, Aurore Lalucq, Aušra Maldeikienė, Csaba Molnár, Denis Nesci, Luděk Niedermayer, Lídia Pereira, Kira Marie Peter-Hansen, Eva Maria Poptcheva, Antonio Maria Rinaldi, Dorien Rookmaker, Alfred Sant, Joachim Schuster, Ralf Seekatz, Inese Vaidere, Johan Van Overtveldt, Stéphanie Yon-Courtin
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Damien Carême, Niels Fuglsang, Henrike Hahn, Valérie Hayer, Martin Hlaváček, Eugen Jurzyca, Janusz Lewandowski, Chris MacManus, Tonino Picula, Jessica Polfjård, René Repasi, Eleni Stavrou
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai (209 straipsnio 7 dalis)	Vladimír Bilčík, Marco Campomenosi, Hannes Heide, Leszek Miller, Lefteris Nikolaou-Alavanos, Patrizia Toia, Juan Ignacio Zoido Álvarez

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

39	+
PPE	Anna-Michelle Asimakopoulou, Isabel Benjumea Benjumea, Stefan Berger, Vladimír Bilčík, Markus Ferber, Janusz Lewandowski, Aušra Maldeikienė, Luděk Niedermayer, Lídia Pereira, Jessica Polfjård, Ralf Seekatz, Eleni Stavrou, Inese Vaidere, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Engin Eroglu, Valérie Hayer, Martin Hlaváček, Billy Kelleher, Ondřej Kovařík, Georgios Kyrtos, Eva Maria Poptcheva, Stéphanie Yon-Courtin
S&D	Jonás Fernández, Niels Fuglsang, Hannes Heide, Aurore Lalucq, Leszek Miller, Csaba Molnár, Tonino Picula, René Repasi, Alfred Sant, Joachim Schuster, Patrizia Toia
Verts/ALE	Rasmus Andresen, Damien Carême, Claude Gruffat, Henrike Hahn, Stasys Jakeliūnas, Kira Marie Peter-Hansen

8	-
ECR	Michiel Hoogeveen, Eugen Jurzyca, Dorien Rookmaker, Johan Van Overtveldt
ID	France Jamet
NI	Lefteris Nikolaou-Alavanos
The Left	José Gusmão, Chris MacManus

4	0
ECR	Denis Nesci
ID	Marco Campomenosi, Valentino Grant, Antonio Maria Rinaldi

Sutartiniai ženklai:

+ : už

- : prieš

0 : susilaikė

8.6.2023

BIUDŽETO KOMITETO LAIŠKAS

Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komiteto
pirmininkui
Cristianui Buşoi
BRIUSELIS

Tema: Nuomonė dėl Komisijos pasiūlymo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1227/2011 ir (ES) 2019/942 siekiant pagerinti Sąjungos apsaugą nuo manipuliavimo rinka didmeninėje energijos rinkoje (2023/0076 (COD)) ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2019/943 bei (ES) 2019/942 ir direktyvos (ES) 2018/2001 bei (ES) 2019/944 siekiant pagerinti Sąjungos elektros energijos rinkos modelį (2023/0077(COD))

Gerb. Pirmininke,

vykdant nurodytą procedūrą Biudžeto komiteto koordinatoriai 2023 m. sausio 31 d. posėdyje nusprendė pagal Darbo tvarkos taisyklių 56+ straipsnį priimti laiško forma nuomonę, apimančią abu teisėkūros procedūra priimamus dokumentus.

Komitetas priėmė nuomonę 2023 06 08 posėdyje¹ ir įgaliojo mane perduoti toliau išdėstyta poziciją.

Pasiūlymo aplinkybės, susijusios su poveikiu biudžetui dėl Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros (ACER) ir ITER

2023 m. kovo 14 d. Komisija pasiūlė reformuoti ES elektros energijos rinkos modelį, kad būtų sparčiau vystoma atsinaujinančiųjų išteklių energetika ir greičiau atsisakoma dujų, vartotojų sąskaitos mažiau priklausytų nuo nepastovių iškastinio kuro kainų, vartotojai būtų geriau apsaugoti nuo kainų šuolių ateityje ir galimo manipuliavimo rinka, o ES pramonė taptų švari ir konkurencingesnė.

Buvo parengti du pasiūlymai, kuriais iš dalies keičiami keli galiojantys teisės aktai:

1. iš dalies keičiami REMIT (Sąjungos apsauga nuo manipuliavimo rinka didmeninėje energijos rinkoje) ir atitinkamai ACER reglamentas.

¹ Per galutinį balsavimą dalyvavo: Janusz Lewandowski (pirmas pirmininko pavaduotojas), Olivier Chastel (antrasis pirmininko pavaduotojas), Niclas Herbst (ketvirtasis pirmininko pavaduotojas), José Manuel Fernandes, Adam Jarubas, Siegfried Mureşan, Petri Sarvamaa, Eleni Stavrou, Rainer Wieland (PPE), Markus Ferber ir Asim Ademov (PPE pagal Darbo tvarkos taisyklių 209 straipsnio 7 dalį), Pascal Durand, Jonás Fernández, Jens Geier, Eero Heinäluoma, Camilla Laureti, Nils Ušakovs (S&D), Inma Rodríguez-Piñero ir Massimiliano Smeriglio (S&D pagal Darbo tvarkos taisyklių 209 straipsnio 7 dalį), Katalin Cseh, Vlad Gheorghe, Valérie Hayer, Fabienne Keller, Moritz Körner (RENEW), Nicolae Ştefănuţă (Verts/ALE), Zbigniew Kuźmiuk, Bogdan Rzońca (ECR), Dimitrios Papadimoulis (The Left) ir Andor Deli (NI)

2. iš dalies keičiami Elektros energijos rinkos modelio reglamentas ir direktyva, Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyva ir atitinkamai ACER reglamentas.

Pagal pirmąją grupę ACER bus patikėtos naujos užduotys, visų pirma elektros energijos duomenų platformų leidimų išdavimo ir priežiūros įgaliojimai, įtartinų sandorių centralizavimas elektros energijos rinkoje ir REMIT reglamento tyrimo įgaliojimai bei išplėsti vykdymo užtikrinimo įgaliojimai. Remiantis Komisijos vertinimu, 2025–2027 m. ACER reikėtų 25 papildomų etatų ekvivalentų ir 4,2 mln. EUR veiklos išlaidų. Du trečdaliai darbuotojų ir veiklos išlaidos bus finansuojamos iš padidinto mokesčio. Todėl 2025–2027 m. iš ES biudžeto bus skirta 2,9 mln. EUR.

Pagal antrąją grupę ACER taip pat bus patikėtos naujos užduotys, iš esmės *ex ante* patvirtinimas dėl prekybos išankstiniais elektros energijos sandoriais centrų ir metodikos, kuria grindžiamas valstybių narių ataskaitų dėl poreikio užtikrinti lankstumą elektros energijos rinkoje teikimas. Remiantis Komisijos vertinimu, 2024–2027 m. ACER reikėtų 4 papildomų etatų ekvivalentų – 2,8 mln. EUR.

Iš viso ACER biudžeto padidinimo poveikis ES biudžetui 2024–2027 m. būtų 5,7 mln. EUR. Finansinėje teisės akto pasiūlymo pažymoje nurodyta, kad suma bus perskirstyta iš ITER biudžeto eilutės.

Biudžeto komiteto pozicija

Apskritai pasiūlymo poveikis biudžetui nėra didelis, o ACER reglamentas iš dalies keičiamas tik siekiant išplėsti iš mokesčių finansuojamos veiklos taikymo sritį ir įtraukti su elektros energijos rinkos modelio daliniais pakeitimais susijusias užduotis. Komisija informuoja, kad planuojamas ITER lėšų perskyrimas ACER nedaro neigiamo poveikio ITER tikslams pagal DFP, ir primena, kad bendra šios planuojamos kompensacijos suma – 5,7 mln. EUR – sudaro 0,1 proc. viso ITER biudžeto per DFP.

Vis dėlto Biudžeto komitetas pažymi, kad nuo šios DFP pradžios Komisija pateikė keletą pasiūlymų² dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kuriais ACER pavedamos naujos

2

- Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 347/2013 dėl ACER išteklių padidinimo papildomai atsakomybei už dešimties metų tinklo plėtros plano priežiūrą vykdyti. Tam reikia riboto skaičiaus papildomų išteklių (1 papildomi etato ekvivalentai) iš EITP energetikos programos (žr. finansinę teisės akto pasiūlymo pažymą COM(2020)824).
- Komisijos pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl energetikos sektoriuje išmetamo metano kiekio mažinimo (COM(2021)805). Reikia nedaug papildomų išteklių (nuo 2023 m. – 1 laikinojo darbuotojo etatui). Biudžeto padidinimas susijęs tik su etatų skaičiaus padidinimu. Padidintą ES įnašą siūloma padengti iš Europos infrastruktūros tinklų priemonės energetikos programos (EITP energetikos programos) biudžeto.
- Komisijos pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl dujų iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir gamtinių dujų vidaus rinkos ir vandenilio vidaus rinkos (COM(2021)804). Šioms užduotims

papildomos užduotys, kurioms reikia papildomų finansinių išteklių.

Dėl šių naujų ACER užduočių padidėja darbuotojų skaičius (nuo pradinio DFP skaičiaus: 77 nuolatiniai darbuotojai, 36 sutartininkai, 4 deleguotieji nacionaliniai ekspertai iki 142 nuolatinių darbuotojų, 47 sutartininkų, 10 deleguotųjų nacionalinių ekspertų) ir numatomi biudžeto poreikiai (prognozuojama, kad 2027 m. biudžetas padidės iki 22,4 mln. EUR vietoj 16,3 mln. EUR).

Poreikis perskirstyti lėšas siekiant užtikrinti būtinus papildomus veiklos ir administracinius išteklius daro didelį poveikį ES biudžetui likusiu finansinio programavimo laikotarpiu ir vėliau.

Europos Parlamentas daugelyje pranešimų ir rezoliucijų pakartojo savo bendrą poziciją, kad naujos užduotys turėtų būti finansuojamos iš naujų išteklių ir kad turėtų būti užkirstas kelias didinamų poreikių „kompensavimui“, atidedant arba sumažinant programų paketus. Vis dėlto, atsižvelgiant į besikaupiančias naujas iniciatyvas, papildomus poreikius ir netikėtus pokyčius, reikėtų pagrįstai pastebėti, kad tokių naujų ES biudžeto asignavimų – nepaskirstytų maržų pagal DFP viršutinės ribas ir neteminių specialių priemonių – nepanaudotos lėšos iš 2024 m. biudžeto gali būti beveik arba net visiškai išseiktos.

Biudžeto komitetas yra pasirengęs atidžiai stebėti pasiūlymą per kitus procedūrinius veiksmus, visų pirma aptariant ACER žmogiškuosius ir finansinius išteklius ir galimas pasekmes biudžetui.

Pagarbiai

Johan Van Overtveldt

atlikti iki 2027 m. agentūros žmogiškieji ištekliai turi būti padidinti papildomai 15 etatų pagal etatų planą ir papildomai 6 sutartininkais. Biudžeto padidinimas susijęs tik su papildomais darbuotojais. Padidintas ES įnašas bus padengtas iš EITP energetikos programos lėšų.

- Komisijos pasiūlymas dėl Tarybos reglamento dėl solidarumo didinimo geriau koordinuojant dujų pirkimą bei tarpvalstybinius dujų mainus ir nustatant patikimus lyginamuosius kainų indeksus, COM(2022) 549 final. Pasiūlyme nustatomos naujos ACER užduotys nustatyti ir paskelbti SGD paros kainų įverčius ir lyginamuosius indeksus. ACER turės laikytis Tarptautinė vertybinių popierių komisijų organizacijos (IOSCO) principų, taikomų kainas skelbiančioms agentūroms (PRA), o tam reikia patyrusių darbuotojų. Agentūrai taip pat reikės papildomų išteklių konsultacijoms, IT ir audito sekai. Planuojama, kad ACER skirtų asignavimų padidėjimas bus kompensuojamas iš EITP energetikos programos suplanuotų išlaidų.
- Komisijos pasiūlymas dėl Tarybos reglamento, kuriuo, siekiant apsaugoti piliečius ir ekonomiką nuo pernelyg didelių kainų, nustatomas rinkos koregavimo mechanizmas, COM(2022)668 final. Pasiūlymui įgyvendinti ACER reikės papildomų išteklių. Visų pirma pasiūlyme nustatomos naujos ACER užduotys stebėti dujų rinkas ir padėti Komisijai inicijuojant (ir vėliau deaktyvuojant) rinkos koregavimo mechanizmą ir stebint dujų srautus ES viduje. Planuojama, kad ACER skirtų asignavimų padidėjimas bus kompensuojamas iš EITP energetikos programos suplanuotų išlaidų.

23.5.2023

VIDAUS RINKOS IR VARTOTOJŲ APSAUGOS KOMITETO LAIŠKAS

Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komiteto
pirmininkui
Cristian-Silviu Buşoi
BRIUSELIS

Tema: Nuomonė dėl reglamentų (ES) 2019/943 bei (ES) 2019/942 ir direktyvų (ES) 2018/2001 bei (ES) 2019/944 dalinio keitimo siekiant patobulinti Sąjungos elektros energijos rinkos modelį (COM(2023)0148 – C9-0049/2023 – 2023/0077(COD))

Gerb. Pirmininke,

vykdant nurodytą procedūrą Vidaus rinkos ir vartotojų apsaugos komitetui buvo pavesta pateikti nuomonę Jūsų komitetui. 2023 m. kovo 28 d. posėdyje koordinatoriai nusprendė pateikti šią nuomonę laiško forma, kad nuomonę būtų galima pateikti laiku.

Vidaus rinkos ir vartotojų apsaugos komitetas apsvarstė šį klausimą 2023 m. gegužės 23 d. posėdyje. Per šį posėdį³ komitetas nusprendė paraginti atsakingą Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komitetą į savo pasiūlymą dėl rezoliucijos įtraukti toliau pateikiamus pasiūlymus.

Pagarbiai

Anna Cavazzini
pirmininkė

³ Per galutinį balsavimą dalyvavo: Anna Cavazzini (pirmininkė), Andrus Ansip (pirmininkės pavaduotojas), Krzysztof Hetman (pirmininkės pavaduotojas), Maria-Manuel Leitão-Marques (pirmininkės pavaduotoja), Alex Agius Saliba, Marc Angel, Anna-Michelle Asimakopoulou, Alessandra Basso, Adam Bielan, Biljana Borzan, Vlad-Marius Botoş, Deirdre Clune, Dita Charanzová, David Cormand, Christian Doleschal, Carlo Fidanza, Elisabetta Gualmini, Alexandra Geese, Sandro Gozi, Claude Gruffat, Ivars Ijabs, Eugen Jurzyca, Arba Kokalari, Kateřina Konečná, Andrey Kovatchev, Katrin Langensiepen, Morten Løkkegaard, Adriana Maldonado López, Francisco José Millán Mon, Leszek Miller, Anne-Sophie Pelletier, Antonio Maria Rinaldi, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Tomislav Sokol, Ivan Štefanec, Róza Thun und Hohenstein, Edina Tóth, Tom Vandenkendelaere, Marion Walsmann.

PASIŪLYMAI

Vidaus rinkos ir vartotojų apsaugos komitetas ragina atsakingą Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komitetą, rengiant teisėkūros pranešimą, atsižvelgti į šias pastabas, prioritetus ir principus:

- A. kadangi siekiant apsaugoti vartotojus, įskaitant mažas įmones, nuo nepastovių kainų ir kainų šuolių, pasiūlyme numatoma teisė sudaryti fiksuotos kainos sutartį, taip pat teisė sudaryti dinaminių kainų sutartį, teisė sudaryti kelias sutartis ir teisė gauti išsamesnę bei aiškesnę informaciją apie sutartis; kadangi jame taip pat numatytos priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad pažeidžiami vartotojai būtų apsaugoti nuo elektros energijos atjungimo, ir neleisti, kad taip atsitiktų;
- B. kadangi jo nuostatomis taip pat siekiama gerinti investavimo sąlygas įmonėms ir skatinti investicijas į atsinaujinančiųjų išteklių energiją, visų pirma gerinant ilgalaikių sutarčių rinkas;
- C. kadangi pasiūlyme yra nuostatų dėl specialių mechanizmų, kurie turi būti aktyvuoti elektros energijos kainų krizės metu;
 1. atkreipia dėmesį į Komisijos pasiūlymą, kuris yra Komisijos dokumentų rinkinio dėl ES elektros energijos rinkos reformos dalis; juo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/943 (Elektros energijos reglamentas), Direktyva (ES) 2019/944 (Elektros energijos direktyva), Direktyva (ES) 2018/2001 (Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyva) ir Reglamentas (ES) 2019/942 (ACER reglamentas), nustatant papildomas priemones, kuriomis siekiama apsaugoti vartotojus ir įmones, visų pirma MVĮ, nuo rinkos kainų svyravimo, visų pirma nuo kainų šuolių, didinti sutarčių pasirinkimą ir prieigą prie atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido pėdsako energijos, didinti energijos kainų stabilumą ir nuspėjamumą;
 2. ragina rengiant Parlamento poziciją atsižvelgti į šiuos prioritetus ir principus:
 - I. Vidaus rinka. Visiškai integruotoje ES elektros energijos rinkoje pirmenybė turi būti teikiama sąžiningai ir atvirai konkurencijai, taip pat gerai išplėtotiems ir sujungtiems valstybių narių elektros energijos tinklams. Sykiu reikėtų užtikrinti, kad siūlomas naujų investicijų elektros energijos pirkimo sutarčių ir abipusių sutarčių dėl kainos skirtumų naudojimas būtų savanoriškas ir netrukdytų vidaus rinkos veikimui. Šiuo klausimu Komisija turėtų parengti aiškias gaires. Šioje direktyvoje siūlomos investicinės priemonės, skirtos elektros energijos gamybai, elektros energijos infrastruktūrai ir lankstumo paslaugoms, turėtų būti grindžiamos rinka, siekiant užtikrinti, kad neatgrasytume nuo privačių investicijų.
 - II. Prieinamumas ir įperkamumas. Svarbu užtikrinti elektros pirkimo sutarčių rinkos plėtrą kartu su prieinamais tarifais rinkoje, kad energija būtų teikiama visiems vartotojams, įskaitant MVĮ, tačiau sykiu skatinti pritaikyti vartojimą prie kainų signalų ir teikti paskatas investuoti į energijos taupymą. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad rinkoje būtų konkurencinga fiksuotos kainos ir dinamiškų kainų tarifų pasiūla. Elektros kainų krizės metu pažeidžiamiausi namų ūkio vartotojai, įskaitant energijos nepriteklių patiriančius namų ūkius, turi būti tinkamai apsaugoti,

be kita ko, taikant priemones, kuriomis jie apsaugomi nuo elektros energijos atjungimo, kaip siūloma dabartiniame pasiūlyme, kad būtų užtikrinta nuolatinė prieiga prie elektros energijos už prieinamą kainą. Tačiau labai svarbu per visą procesą užtikrinti tinkamą pusiausvyrą tarp tiesioginės paramos ir poreikio skatinti energijos vartojimo efektyvumą, visų pirma renovuojant pastatus ir taikant tvarią praktiką.

- III. Nuolatinio elektros energijos tiekimo užtikrinimas. Didėjant beveik visų gyvenimo sričių elektrifikacijai, tiekimo saugumas tampa dar svarbesnis tiek įmonėms, tiek namų ūkiams. Reforma turėtų pagerinti aplinką pakankamoms investicijoms į visus elektros energijos sistemos elementus: atsinaujinančiųjų išteklių ir švarios energijos gamybą, valdžiujų išteklių energijos gamybą, perdavimo ir paskirstymo tinklus, taip pat energijos kaupimą ir paklausos atsaką. Siekiant dar labiau padidinti tiekimo saugumą, atlygio už pajėgumus mechanizmai turėtų būti pripažinti struktūriniu rinkos elementu, siekiant geriau atspindėti atitinkamų valstybių narių pakankamumo poreikius ir konkrečias aplinkybes.
- IV. Informacijos skaidrumas. Visi vartotojai, įskaitant MVĮ, turėtų turėti galimybę gauti aiškią ir lengvai suprantamą informaciją apie energijos pasiūlymus ir sutarties sąlygas visais proceso etapais, įskaitant laikotarpį iki sutarties sudarymo ir po sutarties sudarymo. Tai turėtų apimti informaciją apie kainos sudedamąsias dalis, sutarties pratęsimo sąlygas, sutarties nutraukimo pasekmes ir kitas susijusias sąlygas, taip pat sąskaitose už elektros energiją pateikiamą informaciją. Informacija turėtų būti pateikiama taip, kad ji būtų aiški, įskaitoma ir lengvai suprantama visiems galutiniams vartotojams ir prieinama neįgaliesiems, be kita ko, naudojant standartizuotus šablonus ir gaires. Tiekėjai turėtų užtikrinti, kad vartotojai turėtų prieigą prie geresnės ir aiškesnės informacijos, ypač ikisutartinės informacijos, kad vartotojai galėtų palyginti pasiūlymus.

Sykiu turėtų būti užtikrinta, kad vartotojas turėtų pakankamą pasirinkimą ir galėtų laisvai gauti naudos iš įvairių sutarčių pasiūlymų.

Siekiant skatinti laisvą ir konkurencingą rinką, dabartiniu reglamentu turėtų būti užtikrinta, kad tiekėjų teikiama informacija būtų aiški ir tiksli ir kad būtų laikomasi informacijos reikalavimų, nenustatant pernelyg sudėtingų reikalavimų, kurie galėtų daryti poveikį inovacijoms arba apriboti tiekėjų galimybes siūlyti konkurencingą kainą ir paslaugas.

Tiekėjams neturėtų būti leidžiama vienašališkai keisti ar nutraukti terminuotų ir fiksuotų kainų sutarčių ar mokėjimo tvarkos. Norint pratęsti sutartį, turėtų būti reikalaujama aiškaus vartotojo sutikimo, jei taikomos kitos nei pradinės sutarties sąlygos.

Nors nuostatos dėl tiekėjų pareigos informuoti jau egzistuoja, jas reikia tobulinti dėl vis sudėtingesnių energijos pasiūlymų ir skirtingos rinkodaros praktikos. Vartotojams prieinama informacija turėtų būti pakankama ir aiški, ir ji negali būti paini ar klaidinanti.

Numatomo kainų šuolio atveju tiekėjai turėtų iš anksto informuoti kintamus tarifus pasirinkusius vartotojus apie tai, kaip jie gali apsisaugoti nuo kainų didėjimo,

įskaitant pasiūlymus dėl energijos taupymo ir alternatyvaus arba išankstinio mokėjimo mėnesinius planus.

Be to, vartotojai turėtų turėti galimybę lengvai susipažinti su aiškiu ir lengvai suprantamu elektros energijos pasiūlymų palyginimu, kuriame joks konkretus tiekėjas nebūtų nepagrįstai statomas į palankesnę ar nepalankesnę padėtį.

- V. Rūpinimasis pažeidžiamais vartotojais. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas pažeidžiamų namų ūkio vartotojų, tarp kurių gali būti mažas pajamas gaunantys, neįgalūs vartotojai ir vartotojai, kuriems reikia elektros energijos gyvybiškai svarbiems prietaisams, poreikiams, atsižvelgiant į Komisijos rekomendacijoje (ES) 2020/1563 nustatytus energijos nepriteklius rodiklius ir uždraudžiant atjungimą ištiesiems metams. Turėtų būti uždraustas visų namų ūkių klientų atjungimas kritiniais laikotarpiais, įskaitant savaitgalius ir švenčių dienas. Būtų ypač naudinga leisti atlikti mokėjimus dalimis.

Reikėtų ne tik uždrausti atjungimą ir leisti mokėti dalimis, bet ir imtis kitų priemonių pažeidžiamiems vartotojams remti, be kita ko, teikti konsultacijas ir paramą energijos vartojimo efektyvumo klausimais, taip pat tikslines paramos priemones, kuriomis būtų skatinama taupyti energiją, suteikti galimybę naudotis neatidėliotinos pagalbos fondais ir rengti tikslines informavimo programas. Šiomis priemonėmis turėtų būti siekiama remti pažeidžiamus vartotojus neužkraunant nepagrįstos naštos tiekėjams ir neribojant konkurencijos energijos rinkoje.

Valstybės narės paskiria tiekėjus, kurie užtikrins tiekimą kraštutiniu atveju, tačiau dėl šio reikalavimo elektros energija neturėtų būti tiekama už nustatytą minimalią kainą.

- VI. Energetikos sistemos skaitmeninimo potencialo plėtojimas ir jo išnaudojimas. Siekiant remti aktyvų visų vartotojų dalyvavimą, elektros energijos paslaugos turėtų būti lengvai prieinamos internetu, įskaitant neįgaliuosius ir vyresnio amžiaus asmenis. Tai galima pasiekti naudojantis funkcinėmis ir paprastomis sąsajomis, skirtomis prieinamumui užtikrinti. Energetikos sistemos skaitmeninimas turėtų būti pagrindinis būsimų elektros energijos rinkų ir sistemų elementas, be kita ko, suteikiant daugiau galių vartotojams kaip gamintojams. Sykiu svarbu užtikrinti, kad būtų išlaikyti aukšti saugumo ir duomenų apsaugos standartai, kad būtų apsaugotas vartotojų privatumas ir asmeninė informacija. Tai jokių būdu neturėtų trukdyti elektros energijos tiekėjams suteikti lengvą ir greitą prieigą prie savo klientų aptarnavimo telefonu paslaugų ar kitų priemonių visiems vartotojams, kurie neturi prieigos prie interneto.
- VII. Proporcingumas. Turi būti užtikrinta, kad valstybėms narėms leidžiamos viešosios intervencijos nelemtų rinkos iškraipymo ar fragmentacijos, o tik palaikytų bendrąją rinką ir užtikrintų aukšto lygio vartotojų apsaugą. Visos tokios laikinosios priemonės turėtų būti tikslingos, tinkamai motyvuotos, pagrįstos įrodymais, proporcingos ir kuo greičiau panaikintos.
- VIII. Koordinavimas. Komisija, nacionalinės reguliavimo institucijos ir ACER turėtų sistemingai stebėti valstybių narių nustatytų priemonių ir mechanizmų poveikį

elektros energijos vidaus rinkai ir turėtų apimti poveikio konkurencijai, vartotojų pasirinkimui ir veiksmingam rinkos veikimui vertinimą.

- IX. Skaidrumas, komunikacija ir dialogas. Visos su energijos rinka susijusios priemonės turi būti rengiamos ir įgyvendinamos skaidriai, įtraukiant visus susijusius suinteresuotuosius subjektus (įskaitant vartotojų organizacijas, MVI atstovus, energijos tiekėjus, reguliavimo institucijas ir kitus susijusius subjektus). Prireikus turėtų būti užtikrintas nuolatinis dialogas su suinteresuotaisiais subjektais.
- X. Alternatyvaus ginčų sprendimo mechanizmas. Vartotojai turėtų turėti galimybę kreiptis į alternatyvias ginčų sprendimo įstaigas, kurių specializacija – energetika, ir jiems turėtų būti padedama spręsti ginčus, susijusius su jų teisėmis ir pareigomis. Mechanizmas turėtų būti taikomas sprendžiant ginčus su tiekėjais, susijusius su elektros energijos pirkimu ir pardavimu, su elektros energijos ir piliečių energetikos bendrijomis ir su asmenimis, su kuriomis jie yra sudarę dalijimosi energija susitarimus.
- XI. Elektros energijos bendrosios rinkos vientisumas. Valstybių narių nustatytais priemonėmis ir mechanizmais turėtų būti atsižvelgiama į poveikį konkurencijai, laisvei teikti paslaugas ir elektros energijos vidaus rinkos veikimui, siekiant užtikrinti sąžiningą ir atvirą konkurenciją, vienodas sąlygas ir pagrindinių principų, kuriais grindžiama bendroji rinka, laikymąsi.
- XII. Tarpvalstybinė prieiga prie energijos. Energijos rinka turėtų būti toliau integruojama Sąjungoje, kad vartotojai galėtų sudaryti energijos tiekimo sutartis su energijos tiekėjais už savo regiono ar valstybės narės ribų, kad būtų skatinama konkurencija, didinamas vartotojų pasirinkimas ir mažinamos kainos. Tai turėtų būti ypač skatinama pasienio regionuose, kuriuose energijos tinklai yra integruoti. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tarpvalstybinės prekybos paslaugų teikėjams būtų taikomos praktiškos priemonės, pavyzdžiui, aiškios ir skaidrios apmokestinimo taisyklės, minimalūs paslaugų reikalavimai, supaprastintos administracinės procedūros ir aiškios nustatytos vartotojų apsaugos ir ginčų sprendimo taisyklės.

ATSAKINGO KOMITETO PROCEDŪRA

Pavadinimas	Direktyvų (ES) 2018/2001 ir (ES) 2019/944 dėl Sąjungos elektros energijos rinkos modelio tobulinimo dalinis keitimas			
Nuorodos	COM(2023)0148 – C9-0038/2024 – 2023/0077B(COD)			
Pateikimo EP data	14.3.2023			
Atsakingas komitetas Paskelbimo plenariniame posėdyje data	ITRE 29.2.2024			
Nuomonę teikiantys komitetai Paskelbimo plenariniame posėdyje data	BUDG 29.2.2024	ECON 29.2.2024	IMCO 29.2.2024	
Pranešėjas (-a) Paskyrimo data	Nicolás González Casares 11.4.2023			
Svarstymas komitete	24.4.2023	23.5.2023	25.10.2023	28.11.2023
	7.12.2023	15.1.2024		
Priėmimo data	19.7.2023			
Galutinio balsavimo rezultatai	+: -: 0:	55 15 2		
Pateikimo data	22.3.2024			

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS ATSAKINGAME KOMITETE

55	+
ID	Paolo Borchia, Rosanna Conte, Elena Lizzi, Antonio Maria Rinaldi
NI	Francesca Donato
PPE	Hildegard Bentele, Vasile Blaga, Franc Bogovič, Cristian-Silviu Bușoi, Jerzy Buzek, Maria da Graça Carvalho, Pilar del Castillo Vera, Christian Ehler, Seán Kelly, Andrius Kubilius, Dace Melbārde, Markus Pieper, Massimiliano Salini, Sara Skyttedal, Maria Spyraiki, Ivan Štefanec, Henna Virkkunen, Pernille Weiss
Renew	Nicola Beer, Nicola Danti, Martina Dlabajová, Valter Flego, Ivars Ijabs, Mauri Pekkarinen, Morten Petersen, Susana Solís Pérez, Nils Torvalds, Emma Wiesner
S&D	Beatrice Covassi, Matthias Ecke, Niels Fuglsang, Jens Geier, Nicolás González Casares, Romana Jerković, César Luena, Dan Nica, Tsvetelina Penkova, Daniela Rondinelli, Nacho Sánchez Amor, Patrizia Toia, Carlos Zorrinho
Verts/ALE	Michael Bloss, Damian Boeselager, Ignazio Corrao, Henrike Hahn, Niklas Nienass, Ville Niinistö, Jutta Paulus, Manuela Ripa, Jordi Solé

15	-
ECR	Ladislav Ilčić, Zdzisław Krasnodębski, Johan Nissinen, Nicola Procaccini, Elżbieta Rafalska, Robert Roos, Grzegorz Tobiszowski
ID	Marie Dauchy, Thierry Mariani
NI	Edina Tóth
PPE	François-Xavier Bellamy, Arnaud Danjean
Renew	Christophe Grudler
The Left	Marisa Matias, Marina Mesure

2	0
S&D	Robert Hajšel, Ivo Hristov

Sutartiniai ženklai:

+ : už

- : prieš

0 : susilaikė